

ANALIZA GOSPODARSKIH POKAZATELJA BRAZILA 2010.- 2017.

Burić, Brigita

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:771765>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
POSLOVNO UPRAVLJANJE

Brigita Burić

ANALIZA GOSPODARSKIH POKAZATELJA BRAZILA
2010.-2017.

DIPLOMSKI RAD

Karlovac, 2020.

Brigita Burić

**ANALIZA GOSPODARSKIH POKAZATELJA BRAZILA
2010.-2017.**

DIPLOMSKI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Specijalistički diplomski stručni studij Poslovno upravljanje

Kolegij: Globalna ekonomija i održivi razvoj

Mentor: dr. sc. Branko Wasserbauer prof.v.š.

Matični broj studenta: 0619409007

Karlovac, rujan, 2020.

PREDGOVOR

„Znanje je moć.“

Francis Bacon

„Svaki čovjek po prirodi teži znanju.“

Aristotel

*Zahvaljujem se mentoru, dr. sc. Branku Wasserbaueru prof.v.š., na uputama i savjetima tijekom izrade diplomskog rada,
zahvaljujem članovima Komisije, predavačima na Veleučilištu,
zahvaljujem kćerki Nives Spudić, nećakinji Ivi Pavletić i nećaku Bruni Buriću,
obitelji i prijateljima koji su me pratili na putu mog cjeloživotnog obrazovanja.*

SAŽETAK

Brazil je najveća zemlja u Južnoj Americi sa životopisnim reljefom, pogodnom klimom i bogatim prirodnim resursima. Nacionalno gospodarstvo aktivno sudjeluje u proizvodnji, potrošnji i razmjeni te raspolaže razvijenom industrijom, uspješnim poljoprivrednim i uslužnim sektorom.

Brazilsko nacionalno gospodarstvo sa svim svojim usponima i padovima, pozitivnim i negativnim rezultatima, dobrim i lošim poslovnim politikama i strategijama, gospodarski se razvilo u veliko, svestrano, moćno, snažno, dinamično, napredno i motivirajuće gospodarstvo zbog čega će ubuduće zasigurno doživjeti gospodarski uzlet i smjestiti Brazil među svjetske velesile.

Politički i gospodarski lider Južne Amerike sa najvećim nacionalnim gospodarstvom i najvećim potencijalom za ostvariti gospodarski razvoj, investira i proizvodi, upravlja te raspoređuje aktivnosti i ostvarene vrijednosti koje broji u bilijunima američkih dolara.

Koncept održivog razvoja u Brazilu nije uravnotežen obzirom na uspješno poslovanje i ostvarivanje prihoda, odgovornost prema pojedincu u društvenom okruženju i smanjivanje štetnog utjecaja na okoliš, radi čega brazilsko nacionalno gospodarstvo mora detektirati aktivnosti i projekte koji zadovoljavaju osnovna strateška opredjeljenja koncepta održivog razvoja.

Motiv Brazila je zaista „Red i napredak“.

Ključne riječi: resursi, nacionalno gospodarstvo, gospodarski razvoj, gospodarski uzlet, svjetska velesila i koncept održivog razvoja

SUMMARY

Brazil is the largest country in South America with its vibrant relief, favorable climate and rich natural resources. The national economy actively participates in production, consumption and exchange and has a developed industry, successful agricultural and service sectors.

The Brazilian national economy with all its ups and downs, positive and negative results, good and bad business policies and strategies, has developed economically into a large, versatile, powerful, strong, dynamic, advanced and motivating economy which will surely experience economic ups and downs in the future to place Brazil among the world's superpowers.

The political and economic leader of South America with the largest national economy and the greatest potential for economic development, research and products, management, and distributes activities and realized values that number in the billions of US dollars.

The concept of sustainable development in Brazil is not balanced with regard to successful business and income generation, responsibility towards individuals in the social environment and reduction of harmful impact on the environment, so the Brazilian national economy must detect activities and projects that meet the basic strategic assessment of the concept of sustainable development.

Brazil's motive is really „Order and Progress“.

Keywords: resources, national economy, economic development, economic upswing, world powers, the concept of sustainable development

SADRŽAJ

1. Uvod	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	2
1.3. Struktura rada	2
2. Savezna Republika Brazil	3
2.1. Brazil	3
2.1.1. Geografski položaj	6
2.1.2. Društveno uređenje	8
2.1.3. Demografska obilježja	11
2.1.4. Reljefna, klimatska i prirodna obilježja.....	15
2.2. Opći gospodarski pokazatelj.....	18
2.2.1. Opći podaci	18
2.2.2. Stanovništvo	19
3. Analiza gospodarskih pokazatelja Brazila	25
3.1. Bruto domaći proizvod	26
3.1.1. Osobna potrošnja	31
3.1.2. Državna potrošnja.....	33
3.1.3. Investicije	35
3.1.4. Vanjsko-trgovinska razmjena	37
3.2. Bruto domaći proizvod po stanovniku	42
3.2.1. Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći	44
3.2.2. Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći po stanovniku	46
3.3. Inflacija	48
3.3.1. Inflacija prosječne potrošačke cijene	51
3.3.2. Inflacija krajnje potrošačke cijene	53
3.4. Nezaposlenost	56
3.5. Mjere ekonomske politike	58

4. Analiza uspješnosti segmenata gospodarstva Brazila	59
4.1. Analiza čimbenika gospodarstva	60
4.1.1. Proizvodnja	60
4.1.2. Potrošnja	60
4.1.3. Razmjena	61
4.2. Analiza osnovnih djelatnosti gospodarstva	62
4.2.1. Primarni sektor	62
4.2.2. Sekundarni sektor	63
4.2.3. Tercijarni sektor	63
4.2.4. Kvarterni sektor	64
5. Gospodarski razvoj Brazila	65
6. Koncept održivog razvoja Brazila	67
6.1.1. Koncept održivog razvoja	67
6.1.2. Indikatori utjecaja koncepta održivog razvoja	74
7. Zaključak	75
LITERATURA	76
POPIS TABLICA	80
POPIS GRAFIKONA	81
POPIS KARTI	82
POPIS SLIKA	83

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rad

Predmet ovog rada je analiza, eksplanacija i deskripcija promatranog nacionalnog gospodarstva, statističkih pokazatelja i segmenata gospodarstva u reprezentativnom razdoblju, predviđanje razvoja gospodarstva i utjecaja na koncept održivog razvoja. Gospodarski pokazatelji i segmenti gospodarstva koji se analiziraju skupovi su informacija, podataka i znanja koji su nastali kao rezultat sistematiziranog prikupljanja iz statističkih međunarodnih i nacionalnih baza podataka i baza podataka o promatranom nacionalnom gospodarstvu u svim njegovim segmentima.

Cilj rada je analizirati gospodarske pokazatelje i segmente u gospodarstvu Savezne Republike Brazil, otkriti gospodarske pokazatelje razvoja i one pokazatelje koji mogu pridonijeti daljnjem razvoju gospodarstva, otkriti ili predvidjeti uspješne segmente gospodarstva i one segmente koji mogu pridonijeti daljnjem razvoju gospodarstva te ocijeniti i predvidjeti utjecaj koncepta održivog razvoja na gospodarstvo Savezne Republike Brazil.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Izvori podataka su gospodarski i ekonomski kvantificirani i nekvantificirani pojmovi i statistički podaci kojima se i uz pomoć kojih se kronološki, u razmatranom razdoblju, kvantitativno i kvalitativno analiziraju gospodarski pokazatelji i segmenti gospodarstva te njihov odnos.

Navedeni izvori podataka osobna su razmatranja podataka i informacija prikupljenih iz znanstvenostručnih i stručnih djela, priručnika i radova, putem društvene mreže Internet.

Statističkom i strukturalnom eksplanacijom te eksplanacijom činjenica i uzroka iz reprezentativnog razdoblja i deskripcijom izvode se argumentirani analitički dokazi, donose analitički sudovi ili izriču osnovana predviđanja.

1.3. Struktura rada

Rad je strukturiran tako da se u uvodnom dijelu objašnjavaju predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja te struktura rada.

Drugi dio rada sadrži navedene prikupljene statističke podatke i analizu tih podataka podijeljeno u dvije skupine: osnovni podaci o promatranom nacionalnom gospodarstvu i opći gospodarski pokazatelji promatranog nacionalnog gospodarstva i gospodarski pokazatelji promatranog nacionalnog gospodarstva u reprezentativnom razdoblju od 2010.-2017. godine.

Treći dio rada sadrži prikupljene statističke pokazatelje promatranom nacionalnom gospodarstvu i analizu promatranog nacionalnog gospodarstva u reprezentativnom razdoblju od 2010.-2017. godine, podijeljenu u pet skupina: analiza bruto domaćeg proizvoda, analiza bruto domaćeg proizvoda po stanovniku, analizu inflacije, analizu nezaposlenosti i mjere ekonomske politike.

U četvrtom dijelu rada analizira se uspješnost segmenata promatranog nacionalnog gospodarstva, podijeljeno u dva djela: analiza čimbenika gospodarstva i analiza osnovnih djelatnosti gospodarstva.

Peti dio rada govori se o gospodarskom razvoju promatranog nacionalnog gospodarstva.

Šesti dio rada govori se o konceptu održivog razvoja promatranog nacionalnog gospodarstva te pokazateljima utjecaja na koncept održivog razvoja.

Zaključak povezuje izlaganja u dijelovima rada u jednu pretpostavku o uspješnosti promatranog nacionalnog gospodarstva u reprezentativnom razdoblju.

2. SAVEZNA REPUBLIKA BRAZIL

2.1. Brazil

Brazil je danas jedna od najvećih, najmnogoljudnijih i najrazvijenijih država Južne Amerike. Službeni naziv Brazila je Savezna Republika Brazil ili portugalski República Federativa do Brasil (u daljnjem tekstu: Brazil).¹

Zastava Brazila (slika 1.) se sastoji od zelene podloge na kojoj je centriran veliki žuti romb. Unutar romba nalazi se plavi krug sa bijelim zvijezdama različitih veličina i zaobljene bijele trake na kojoj je ispisan velikim slovima: "Ordem e Progresso" što u prijevodu znači "Red i napredak".²

Slika 1. Zastava Savezne Republike Brazil

Izvor: Wikipedia - Zastava Brazila, [hr.m.wikipedia.org](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Zastava_Brazila#/media/Datoteka%3AFlag_of_Brazil.svg); https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Zastava_Brazila#/media/Datoteka%3AFlag_of_Brazil.svg (23.08.2020)

¹ Wikipedia-Brazil, [hr.m. wikipedia.org](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil); <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (23.08.2020.)

² Wikipedia-Zastava Brazila, [hr.m.wikipedia.org](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Zastava_Brazila); https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Zastava_Brazila (23.08.2020)

Grb Brazila (slika 2.) u sadašnjem obliku datira iz 19. stoljeća, od postanka Brazila republikom. Sastoji se od središnjeg amblema okruženog strukama kave i duhana, glavnih poljoprivrednih brazilskih proizvoda. U bijelom krugu u sredini vidi se sazvežđe križa. Prsten sa 27 zvijezda simbolizira 26 saveznih država i 1 federalni distrikt. Na plavoj traci u donjem dijelu grba, ispisan je puni naziv države "Republika Federativa do Brazil", a ispod toga datum osnivanja države: 15.11.1889.³

Slika 2. Grb Savezne Republike Brazil

Izvor: Wikipedia - Grb Brazila [hr.wikipedia.org](https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Brazila#/media/Datoteka:Coat_of_arms_of_Brazil.svg);
https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Brazila#/media/Datoteka:Coat_of_arms_of_Brazil.svg
(24.08.2020.).

Nacionalna himna Brazila je Hino Nacional Brasileiro za koju je stihove napisao Osório Duque-Estrada , glazbu skladao Francisco Manuel da Silva, a kao himnu dekretom potvrdio 1922. godine predsjednik Epitácio Pessoa .⁴

Službeni jezik Brazila je portugalski i njime govori 99 % stanovništva. Manjinski jezici su lokalni domorodački jezici te jezici europskih i azijskih useljenika. U Brazilu popisano je 236 priznatih jezika od kojih se govori 181 različiti jezik, a 55 jezika više

³ Wikipedia-Grb Brazila [hr.m.wikipedia.org](https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Brazila); https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Brazila (23.08.2020.)

⁴ Wikipedia-Himna Brazila [hr.m.wikipedia.org](https://hr.wikipedia.org/wiki/Hino_Nacional_Brasileiro); https://hr.wikipedia.org/wiki/Hino_Nacional_Brasileiro
(23.08.2020.)

nitko ne govori. Brazil je jedina država portugalskog govornog područja u Južnoj Americi. Manje od 0,02% stanovnika služi se izoliranim domorodačkim jezikom, 71.550 brazilskih državljana govori nekim od indijanskih jezika kao materinjim, a najrasprostranjeniji su nheengatu, kaingag i terena.⁵

Brazilski real (BRL) je službena valuta Brazila. Portugalska riječ real ima dva značenja: realističan i kraljevski. Brazilski real (BRL), ISO 4217, koristio se od 1960. do 1942. godine te od 1994. godine do danas, od kada je zamijenio kratkovažeću valutu cruzeiro real. Koristi se i u pograničnim državama Urugvaj i Paragvaj.⁶

Simbol koji se koristi je R\$. Novčanice reala su: 1, 2, 5, 10, 20, 50 i 100, a u optjecaju ima 7 novčanica od kojih je najmanja u apoenju 1 real (slika 3.). Brazilski real se dijeli, a najmanja jedinica reala je centavos. Postoji pet različitih kovanica centavosa, a to su: 1, 5, 10, 25 i 50 centavo. U Saveznoj Republici Brazil točka se koristi za odvajanje tisuća, a zarez za odvajanje decimalnih brojeva. Brazilska valuta mijenjana je osam puta do današnjeg izgleda, a koristila se još u XVII. stoljeću.⁷

Novčanice i kovanice izdaje Središnja banka Brazila. Prvo izdanje današnjeg reala predstavljeno je 1.7.1994. godine.⁸

Novčanice imaju istu sliku na naličju: poprsje kipa s lovorovom krunom, što alegorijski simbol cijelog Brazila. S druge strane svaka novčanica prikazuje jednu životinju koja živi u Brazilu i njezine obalne vode: ptice, morske kornjače, velike bijele čaplje jezera, papiga makao, majmun, lavova tamarina, jaguar i škarpina. Kovanice su bimetalne, s pocinčanim premazom, a novčić od 1 centavos dodatno ima mjedeni okvir.⁹

Jedan brazilski real jednak je 0.18 USD, 0.15 EUR i 1,14 HRK, odnosno 1 USD jednak je 5.61 BRL, 1 EUR jednak je 6.60 BRL i 1 HRK jednaka je 0.88 BRL.¹⁰

⁵ Wikipedia-Jezici Brazila [hr.m.wikipedia.org; https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jezici_Brazila](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jezici_Brazila) (23.08.2020.)

⁶ Exclusive Change – Brazilski real [exc.hr; https://exc.hr/hr/valute/brazilski-real/](https://exc.hr/hr/valute/brazilski-real/) (23.08.2020.)

⁷ Ibidem.

⁸ Wikipedia – Brazilski real [hr.m.wikipedia.org/wiki; https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazilski_real](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazilski_real) (23.08.2020.)

⁹ Brazilska stvarnost: povijest i neobičan dizajn – Valuta – 2020 [itement-basicsystem.com; https://hr.recruitment-basicsystem.com/3971506-brazilian-reals-history-and-unusual-design](https://hr.recruitment-basicsystem.com/3971506-brazilian-reals-history-and-unusual-design) (23.08.2020.)

¹⁰ Pretvarač valuta – [coinmill.com; https://hr.coinmill.com](https://hr.coinmill.com) (23.08.2020.)

Slika 3. Model novčanice Brazila (1 real)

Izvor: Wikipedia - Brazilski real [hr.wikipedia.org](https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazilski_real); https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazilski_real (24.08.2020.)

2.1.1. Geografski položaj

Brazil ima površinu od 8.514.877 km² uključujući i 55.455 km² vodenih površina. Graniči sa Venezuelom (2.200 km), Gvajanom (1.606 km), Surinamom (593 km), Francuskom Gvajanom (730 km), Kolumbijom (1.644 km), Bolivijom (3.423 km), Peruom (2.995 km), Argentinom (1.261 km), Paragvajom (1.365 km) i Urugvajom (1.068 km), odnosno sa svim južnoameričkim zemljama osim sa Ekvadorom i Čileom.¹¹

Svojom površinom Brazil se proteže na velikom području, obuhvaća središte kontinenta i istočnu obalu Atlantskog oceana, te zauzima gotovo polovicu, odnosno 47% površine Južne Amerike. Kopnena granica Brazila iznosi 16.885 km, morska obala uz Atlantski ocean dugačka je 7.367 km, a država obuhvaća i nekoliko oceanskih arhipelaga Atlantskog oceana (Fernando de Noronha, atol Rocas, São Pedro e São Paulo, Trindade i Martim Vaz).¹²

¹¹ Prirodno-geografske odlike Brazila – geografijazasve.me; <https://geografijazasve.me/2019/02/21/prirodno-geografske-odlike-brazila/> (23.08.2020.)

¹² Hrvatska enciklopedija, Brazil – enciklopedija.hr; <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=9346> (23.08.2020.)

Brazil je jedina zemlja na svijetu kroz koju prolaze ekvator i južna obratnica. GPS koordinate Brazila su 14.2350° J i 51.9253° W, a odnose se na njegovo mjesto na karti i sastoji se od zemljopisne širine i dužine. Brazil se nalazi na zapadnoj zemljinoj polutci između meridijana $34^{\circ}47'30''$ i $73^{\circ}59'32''$ i paralele $5^{\circ}16'20''$ sjeverne geografske širine i $33^{\circ}44'42''$ južne geografske širine, a 90 % zemlje nalazi se na južnoj zemljinoj polutci.¹³

Brazil kojeg zbog njegove veličine nazivaju "kontinentom na kontinentu", peta je najveća zemlja svijeta. Svoje mjesto je zauzela iza Rusije, Kanade, Kine i Sjedinjenih Američkih država. Treća je najveća zemlja, iza Kanade i Sjedinjenih Američkih Država, u obije Amerike.¹⁴

U Brazilu vrijeme se računa kao standardno vrijeme, a država je zajedno sa svojim morskim arhipelagom, podijeljena na četiri vremenske zone:

1. UTC-2 na atlantskim oceanima - Fernando de Noronha Standard Time (Brazil Standard Time), UTC-3 Brasilia Standard Time (Brazil Standard Time),
2. UTC-3 u istočnim državama (Brazil Standard Time)
3. UTC-4 u zapadnim državama Amazon Standard Time (Brazil Standard Time),
4. UTC-5 u najzapadnijem dijelu Amazone i država Acre Colombia Standard Time (Colombia Standard Time).

Jedan dio Brazila koristi ljetno računanje vremena ili „ljetno vrijeme“, kako se to službeno naziva.¹⁵

Brazilska topografija (karta 1.) je raznolika i uključuje brda, planine, ravnice, gorje i šipražje. Veći dio terena leži između 200 metara (660 stopa) i 800 metara (2600 stopa) u nadmorskoj visini. Glavno gorje zauzima veći dio južne polovice zemlje. Jugoistočni dio ima planinske lance koji dosežu do 1200 metara (3900 stopa). Na sjeveru se nalazi Gvajansko gorje i „Amazonski bazen“.¹⁶

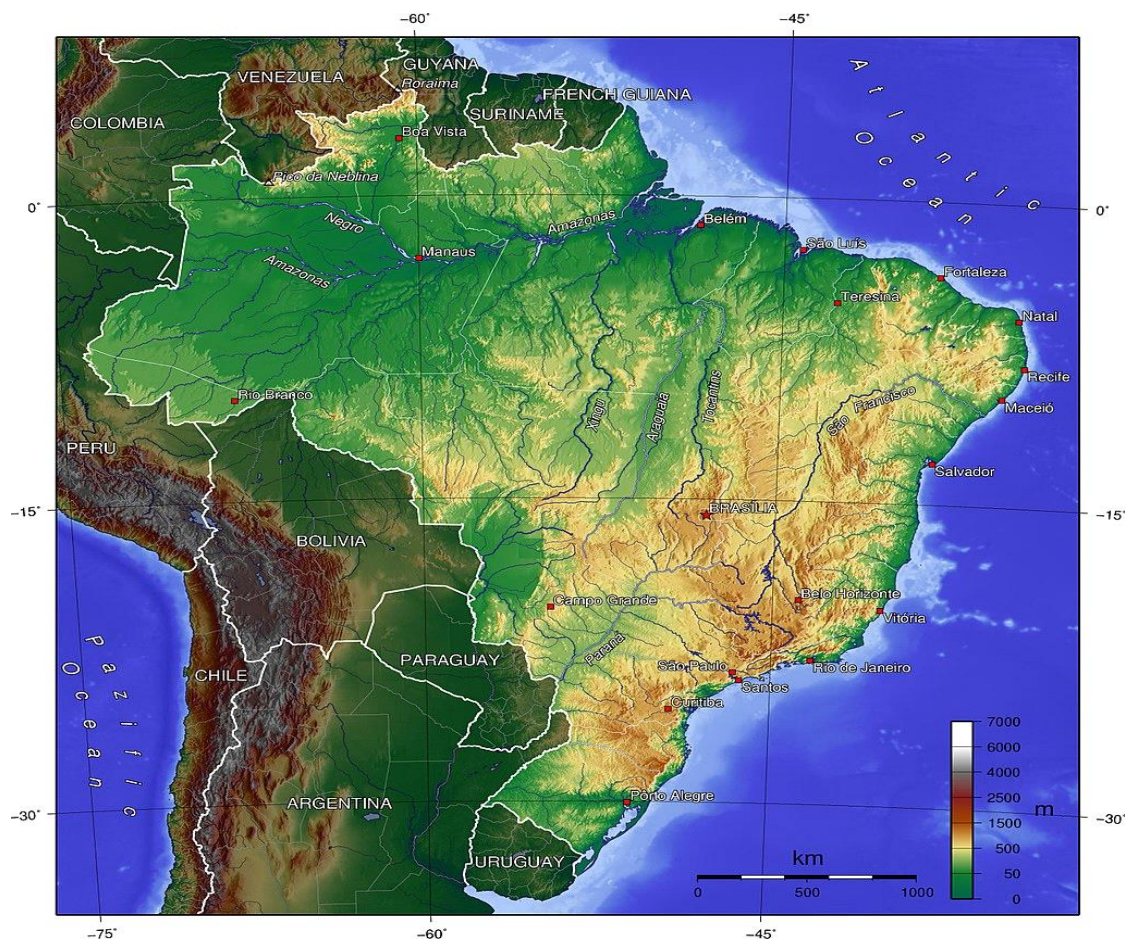
¹³ Gdje se nalazi Brazil? Gdje je Brazil na svijetu? [dpopulationreview.com; https://worldpopulationreview.com/country-locations/where-is-brazil](https://worldpopulationreview.com/country-locations/where-is-brazil) (23.08.2020.)

¹⁴ Wikipedia – Brazil, Geografija [en.m.wikipedia.org; https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil](https://en.m.wikipedia.org) (24.08.2020.)

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem.

Karta 1. Topografska karta Brazila

Izvor: Wikipedia-Brazil topo-Brazil - hr.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#/media/Datoteka:Brazil_topo.jpg (24.08.2020.)

2.1.2. Društveno uređenje

Država je prema Ustavu od 5.10.1988. godine uređena kao savezna s predsjedničkim sustavom vlasti, sastavljena je od 26 saveznih država, 1 posebnog federativnog teritorija glavnog grada Brazila koji se smjestio u unutrašnjosti zemlje i ima 5.564 općine (karta 2.).¹⁷

¹⁷ Wikipedia - Brazil, Administrativna podjela hr.m.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#Administrativna_podjela (24.08.2020.)

Karta 2. Upravna i regionalna podjela Brazila

Izvor: Wikipedia - Brazil, Upravne podjele [en.m.wikipedia.org/wiki;](https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil#Politi%C4%8Dke_podjele)
file:///C:/Users/XY/Desktop/Downloads/Brazil_Labelled_Map.svg
https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil#Politi%C4%8Dke_podjele (24.08.2020.)

Savezne države i federalni distrikt (karta 2.) podijeljeni su u pet zemljopisnih regija definiranih zakonom: Sjeverna regija (7 država) -Amazonas, Acre, Roraima, Amapa, Parai, Rondonia, Tocantins; Sjeveroistočna regija (9 država) –Maranhao, Piaui, Ceara, Bahia, Rio Grande do Norte, Paraíba, Pernambuco, Alagoas, Sergipe; Srednjevpadna regija (3 države i federalni distrikt) –Mato Grosso, Mato Grosso do Sul, Goiás, Federalni distrikt; Jugoistočna regija (4 države) -Minas Gerais, Espirito Santo, Sao Paulo, Rio de Janerio; te Južna regija (3 države) –Parana, Santa Catarina, Rio Grande do Sul.¹⁸

Državu od 01.01.2019. godine vodi Jair Messias Bolsonaro, rođen 21.03.1955. godine, 38. brazilski predsjednik, političar i pričuvni časnik brazilske vojske, član Socijalno liberalne stranke (PLS), desno orijentirani konzervativac, protivnik političke elite, pobačaja, podržava držanje i nošenje oružja, zagovara veću ekonomsku

¹⁸ Wikipedia-Regije Brazila [en.wikipedia.org;](https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Brazil) https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Brazil (24.08.2020.)

privatizaciju i političko zbližavanje sa Sjedinjenim Američkim Državama. Njegovo biračko tijelo su srednja radnička klasa, konzervativci, studenti, dio centralista, pripadnici civilnog društva bliski Katoličkoj crkvi te pripadnici kršćanskih zajednica poznati po protivljenju pobačaju, eutanaziji i istospolnim brakovima.¹⁹

Biračko pravo u Brazilu je opće i obavezno za građane od 18 do 70 godine života, a fakultativno za građane u dobi od 16 do 18 godine života i iznad 70 godine života.²⁰

Izvršnu ovlast u Brazilu ima predsjednik republike i vlada (Kabinet). Predsjednik se nalazi na čelu vlade (Kabineta) koja obavlja izvršne ovlasti. Predsjednika i potpredsjednika biraju građani glasačkim listićima istovremeno, za mandat od 4 godine i najviše dva mandata.²¹ Zakonodavnu vlast u Brazilu ima Nacionalni kongres. Sastoji se od Zastupničkog doma (513 zastupnika izravno biranih od građana, mandat 4 godine) i Saveznog senata (81 senatora izravno biranih od građana, mandat od 8 godina). Senatori (po tri) biraju se iz saveznih država i federalnog distrikta, trećina nakon četvrte godine, a dvije trećine nakon iduće četiri godine.²² Sudbenu vlast u Brazilu ima Vrhovni savezni sud sa 11 članova. Imenuje ih doživotno predsjednik, potvrđuje Savezni senat.²³

Predsjednik Brazila od 2003. do 2010. godine bio je Luiz I. Lula da Silva, iz redova Radničke stranke. Od 2011. godine, reizabrana 2014. do svibnja 2016. godine, predsjednica je bila Dilma V. Rousseff. Pogoršane gospodarske i socijalne prilike u državi i razotkrivanje korupcije u državnom vrhu izazvalo je političku krizu 2015. do 2016. godine. Vladajuća koalicija Radničke stranke i Stranke brazilskog demokratskog pokreta se podijelila. Odlukom Senata suspendirana je i smijenjena u kolovozu 2016. godine zbog prikrivanja proračunskog manjka i financijskih nezakonitosti. Početkom rujna 2016. godine predsjednikom je postao njezin zamjenik Michel Temer, kojeg je u listopadu 2018. godine na predsjedničkim izborima pobijedio Jair M. Bolsonaro.²⁴

¹⁹ Wikipedia - Jair Bolsonaro [hr.m.wikipedia.org/wiki; https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jair_Bolsonaro](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jair_Bolsonaro) (24.08.2020.)

²⁰ Wikipedia–Brazil, Politika [hr.wikipedia.org; https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil) (24.08.2020.)

²¹ Wikipedia–Brazil, Izvršnu vlast [bs.wikipedia.org; https://bs.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zakonodavna_vlast](https://bs.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zakonodavna_vlast) (24.08.2020.)

²² Ibidem.

²³ Ibidem.

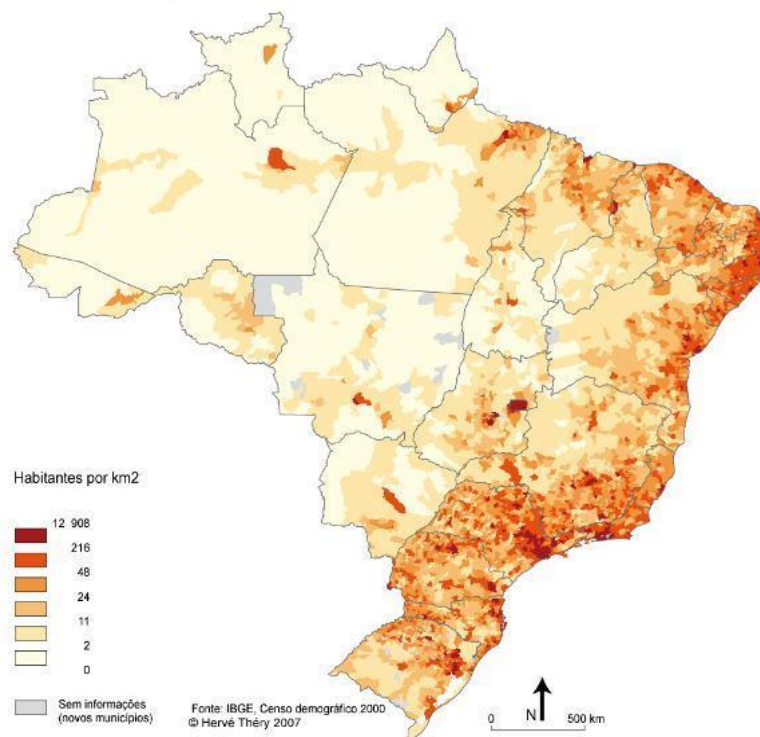
²⁴ Hrvatska enciklopedija – Brazil, Povijest, [enciklopedija.hr; https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje5376](https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje5376) (24.08.2020.)

2.1.3. Demografska obilježja

Danas u Brazilu prema procjeni iz 2019. godine živi više od 209.712.000 stanovnika. Gustoća naseljenosti (karta 3.) prema procijeni iz 2018. godine iznosi 24,6 stanovnika po km², a što je gotovo jedna polovina stanovništva Južne Amerike. Prema procijeni iz 2018. godine gradsko urbano stanovništvo čini 86,6% stanovnika Brazila, a ruralno stanovništvo 13,4% stanovnika Brazila. Po broju stanovnika Brazil se nalazi na petom mjestu u svijetu.²⁵

Karta 3. **Gustoća naseljenosti Brazila**

Densidade de povoamento

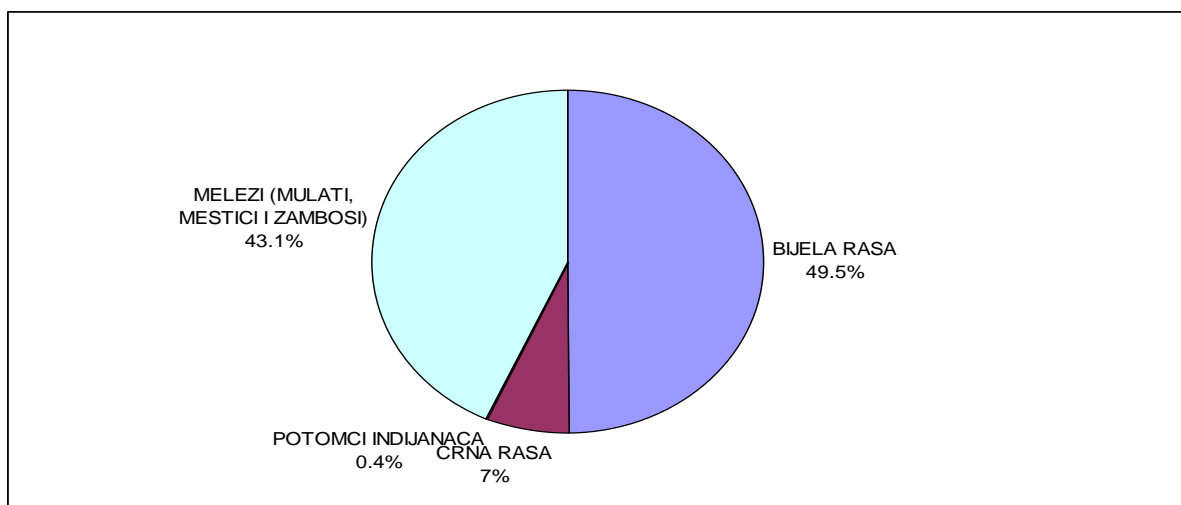
Izvor: Wikipedia - Brazil, en.wikipedia.org;
https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil#/media/File:ARCHELLA_E_THERY_Img_05.png (24.08.2020.)

²⁵ Brazil britannica.com; <http://britannica.com/place/Brazil> (24.08.2020.)

Strukturu stanovništva Brazila (grafikon 1.) čini mješavina bijelih imigranata (uglavnom Portugalaca i Španjolaca) koji su kolonizirali „novu zemlju“, crnih potomaka bivših robova koje su bijeli doseljenici doveli da rade na plantažama i indijanskih plemena koja su naseljavala Brazil prije dolaska bijelih doseljenika.²⁶

Najveći broj, odnosno 49,5 % stanovništva su bijelci, 7 % stanovništva je crne rase, 0.4 % stanovništva su potomci Indijanaca, a ostatak od 43,1 % čine melezi (mulati, mestici i zambosi). Zemlja je neravnomjerno i rijetko naseljena te na većem dijelu prostora živi manje od jednog stanovnika po km².²⁷

Grafikon 1. Rasna zastupljenost stanovništva Brazila, 2010.-2017. godine (u %)

Izvor: vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: Hrvatska enciklopedija – Brazil, Stanovništvo, enciklopedija.hr <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18181> (24.08.2020.)

²⁶ Wikipedia-Brazil, Stanovništvo bs.m.wikipedia.org; <https://bs.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

²⁷ Hrvatska enciklopedija – Brazil, Stanovništvo, enciklopedija.hr; <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18181> (24.08.2020.)

Najgušće naseljen prostor je priobalni prostor gdje živi gotovo 90 % stanovništva, većinom naseljenih u velikim gradovima. Najgušće su naseljene primorska savezna država Rio de Janeiro sa 365 stanovnika po km² i Sao Paulo sa 166 stanovnika po km² gdje na 11 % površine živi 42 % stanovništva. Najrjeđe je naseljeno područje Amazone i unutrašnjost Brazilskog visočja, odnosno Roraima sa 2 stanovnika po km², Amazonas sa 2,2 stanovnika po km² i Mato Grosso 3,4 stanovnika po km².²⁸

Glavni grad Brasilia ima više od 2 milijuna stanovnika, Sao Paulo ima više od 11 milijuna stanovnika, Rio de Janeiro više od 6 milijuna stanovnika, gradovi Salvador, Fortaleza i Belo Horizonte više od 2 milijuna stanovnika, te gradovi Manaus, Curitiba, Recife, Porto Alegre, Belem, Goiania, Guarulhos, Campinas i Sao Luis sa više od 1 milijun stanovnika.²⁹

Useljenici na područje današnjeg Brazila gotovo tri stoljeća, od XV. do XVIII. stoljeća, bili su Portugalci, a zatim u XIX. i prvoj polovici XX. stoljeća kolonizaciji se pridružuju Talijani, Nijemci, Poljaci i dr., pri čemu se uselilo gotovo 4,5 milijuna Europljana. Od kraja XVI. stoljeća i u XVII. stoljeću na sjeveroistočni dio sadašnjeg Brazila u ropstvo i radi rada na plantažama dovezeno je između 3 do 4 milijuna afričkih crnaca. Ropstvo je ukinuto krajem XIX. stoljeća, 1888. godine. Nešto više od 2 milijuna Azijaca čine doseljeni Japanci, Kinezi, Sirijci, Libanonci i njihovi potomci.³⁰

Najpoznatiji hrvatski useljenici na područje današnjeg Brazila koji su se bavili istraživanjem brazilske unutrašnjosti su braća Mirko i Stevo Seljan. Najveći broj useljenika iz Hrvatske, pretežito u državu Sao Paulo, bilježi se u razdoblju između dva svjetska rata i sa otoka Korčule kada je u travnju 1925. godine zabilježeno useljenje 73 obitelji sa oko 350 članova.³¹

Brazil ima visoki priraštaj stanovništva. Prema prvom popisu iz 1872. godine na području Savezne Republike Brazil živjelo je 9,9 milijuna stanovnika. Broj stanovnika rastao je velikom brzinom, pa je tako 1940. godine zabilježeno 41,2 milijuna stanovnika,

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

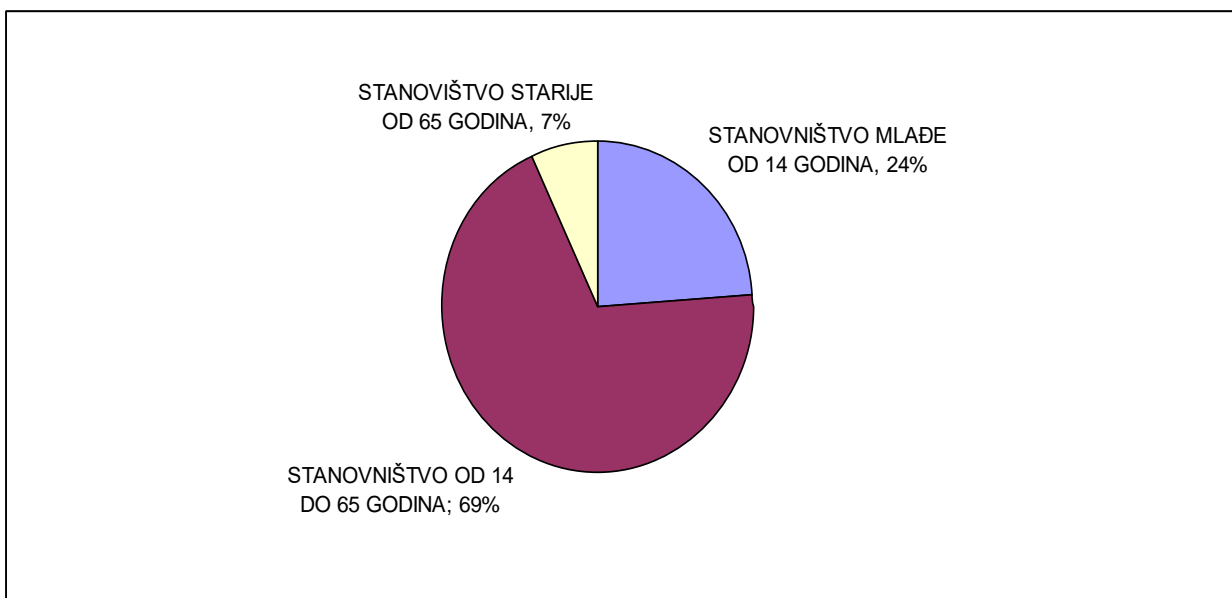
³¹ Hrvatska enciklopedija – Brazil, Hrvatsko iseljništvo, enciklopedija.hr; <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18852> (24.08.2020.)

1960. godine 71,0 milijuna stanovnika, 1991. godine 146,8 milijuna stanovnika, 2010. godine 195,7 milijuna stanovnika, a prema procjeni 2020. godine ima više od 207 milijuna stanovnika.³²

Stanovnici su prema procjenama iz 2010. godine uglavnom rimokatolici 64,6%, protestanata je 22,2%, nereligioznih 8,0% i drugih vjeroispovijesti 5,2 %.³³

Prema dobnoj strukturi (grafikon 2.) polovina stanovništva Brazila mlađa je od 20 godina, 24,1 % stanovništva u dobi je do 14 godina, 68,5 % stanovništva u dobi od 15 do 64 godine i 7,4 % stanovništva starije je od 65 godina.³⁴

Grafikon 2. **Dobna strukture stanovništva, 2010.-2017. godine** (u %)

Izvor: vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora Wikipedia – Brazil, hr.m.wikipedia.org; <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil> (23.08.2020.)

³² Hrvatska enciklopedija – Brazil, Stanovništvo, enciklopedija.hr; <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18704> (24.08.2020.)

³³ Ibidem.

³⁴ Ibidem.

2.1.4. Reljefna, klimatska i prirodna obilježja

Brazil je zemlja raznolikog reljefa, terena koji se nalaze između 200 do 800 m nadmorske visine, odnosno zemlja brda, planina, ravnica i visočja smještenih u tri prirodne cjeline:

1. Amazonska nizina,
2. Brazilsko visočje i
3. Atlantsko primorje.³⁵

Amazonska nizina, najveća na planeti, zauzima 40% površine Brazila, od Anda do Atlantskog oceana uz rijeku Amazonu i u njoj živi manje od 4 % stanovništva.³⁶ Reljef je tektonski, sa sedimentnim stijinama i sedimentima, geološki bogat mineralima, nalazištima crnog zlata, plina, manganove rude, boksita, kositra, zlata i željezne rude. Raznolika je florom i faunom te rijekama, djelomično sporima, a djelomično punih vodopada i divljih brzaka, čiste i izrazito tamnoplave boje vode, šumama sa oko 4.000 različitih vrsta drveća koje se iz džungle postupno mijenjaju u sjenovitu svijetlu šumu i savane. Nalazi se u suekvatorijalnoj i ekvatorijalnoj klimi, prosječna godišnja temperatura je između +24⁰C i +28⁰C. Godišnje pada do 3500 mm kiše, dok u suekvatorijalnom području od kolovoza do listopada traje sušno razdoblje.³⁷

Brazilsko visočje, tzv. "divlji zapad", nepregledna je i valovita visoravan od atlantske obale prema zapadu i sjeverozapadu Brazila u državama Minas Gerais, Sao Paulo i Goias, te djelomice u Tocantinsu, Mato Grossu i Mato Grossu do Sul, visine od oko 1.000 m. Reljef čine riječne doline, visoke zaravni i niske ravni. Planinski vijenci građeni su od otpornijih eruptivnih stijena, a najviši vrh je Bandeira (2.892 m). Strmije strane primorskih stijena izložene su i snažno erodirane. Visoke zaravni prema obali Atlantskog oceana prelaze u niske ravni. Klima je različita, ekvatorska, tropska, suptropska i umjerena. Visočja su svježija i s manje padalina (od 400 do 600 mm).

³⁵ Brazil znanje org.; <https://www.znanje.org/i/i23/03iv01/03iv0124/reljef.htm> (24.08.2020.)

³⁶ Ibidem.

³⁷ Ibidem.

Hrvatska enciklopedija – Prirodna obilježja, enciklopedija.hr;
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje17623> (24.08.2020.)

Prosječna godišnja temperatura posvuda je viša od +20°C osim na krajnjem jugu. Količina oborina zbog polarnog utjecaja iznosi oko 1.330 mm, zimi pada snijeg, a prosječna godišnja temperatura se kreće između +14°C do +23°C.³⁸

Atlantsko primorje čini plodna nizina, nisko gorje i visoravni, priobalje uz Atlantski ocean dužine oko 7.500 km i širine 200 do 300 km od slabo razvedene obale koja gotovo da nema otoka osim na ušću rijeke Amazone u Atlantski ocean. Prudovi zatvaraju obalne lagune i jezera od kojih su najpoznatiji Lagoa Mirim i Lagoa dos Patos, a otoci Atlantskog oceana su Fernando de Noronha, Trindade, Martin Vaz i Sao Paulo i Sao Pedro. Zbog utjecaja Brazilske tople struje jugoistočna obala i primorje imaju vlažnu i vruću klimu. Količina oborina iznosi oko 400 mm, a prosječna godišnja temperatura se kreće iznad +20°C.³⁹

Brazil se geografski i statistički dijeli se na pet regija: sjeverna regija, sjeveroistočna regija, središnjozapadna regija, jugoistočna regija i južna regija.⁴⁰

„IBGE je uzeo u obzir samo prirodne značajke, kao što su klima, topografija, vegetacija i hidrografija, te su regije ponekad poznate kao "Prirodne regije Brazila". Premda određene zakonom, brazilske regije isključivo su zemljopisna podjela, nemaju političko ili administrativno značenje niti bilo kakav posebni oblik vlade. Korisne su uglavnom za statističke svrhe i određivanje primjene saveznih sredstava za razvojne projekte.“⁴¹

Sjeverna regija najveća površinom (45,27%) nerazvijena je i neindustrijalizirana prašuma gdje živi najmanji broj stanovnika u mnoštvu indijanskih plemena. Sjeveroistočna najsiromašnija regija poznata po obali i suhoj klimi, naseljena sa oko trećinom stanovnika Brazila portugalske, afričko-brazilske i indijanske kulture. Srednjozapadna regija druga je po veličini sa malim brojem stanovnika u kojoj se nalazi glavni grad Brasilia, najveće močvarno područje Pantanal, manji dio Amazonske prašume i najveća savana na svijetu Cerrado. Regija je poznata po poljoprivredi.

³⁸ Ibidem.

³⁹ <https://geografijazasve.me/2019/02/21/prirodno-geografske-odlike-brazila> (24.08.2020.)

⁴⁰ Wikipedia-Brazil, Administrativna podjela hr.m.wikipedia.org;
<https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

⁴¹ Ibidem.

Jugoistočna bogata, gusto naseljena regija u kojoj se nalazi jedan od najvećih megapolisa na svijetu. Najveći gradovi su Sao Paulo i Rio de Janeiro. Južna regija je najbogatija regija po ostvarenom BDP per capita i ima najviši ostvaren životni standard. Najhladnija je regija koju većinom nastanjuju europski useljenici.⁴²

Brazil ima složen, gusti i jedan od najvećih riječnih sustava na svijetu te osam većih slijeva u Atlantski ocean. Veće rijeke su Amazona, Paranu sa pritokom Iguazu, Rio Negro, Sao Francisco, Xingu, Madeiro i Tapajos. Amazona izvire u Peruanskim Andama i teče prema istoku. U svijetu je prva po volumenu vode, druga po dužini sa dužinom toka 6.180 km. Plovna površina iznosi 4 100 km, dužina slijeva oko 7 milijuna km², a njezin istjek iznosi 180 000 m³ u sekundi.⁴³

Velika teritorij zemlje i raznolikost reljefa (amazonska nizina i gorje koje pokriva veći dio zemlje) utječu na vremenske prilike i klimu koja je u većini zemlje tropska. Gorje pokriva veći dio nacionalnog teritorija. „Fizičke karakteristike Brazila mogu se razvrstati u pet glavnih fiziografskih podjela: planine Gvajana na sjeveru, Amazonska nizina, Pantanal u središnjem i zapadnom Brazilu, brazilsko gorje (uključujući velike obalne planinske lance) i obalne nizine.“⁴⁴

Brazil ima vlažnu tropsku i suptropsku klimu, osim u sušnim područjima sjeveroistoka. „Brazil karakterizira pet glavnih klimatskih podvrsta: ekvatorska, tropska, polusuha, brdska tropska, umjerena i suptropska. Različiti klimatski uvjeti uzrokuju prirodne okoliše u rasponu od ekvatorskih kišnih šuma na sjeveru i polusuhih pustinja na sjeveroistoku do crnogoričnih šuma na jugu i tropskih savana u središnjem Brazilu. Mnoge regije imaju različite mikroklime.“⁴⁵

Brazil obuhvaća nekoliko različitih ekosistema od kojih se Amazonska prašuma ističe kao ekosistem sa najvećom bioraznolikošću na svijetu. Raznovrsnost prirodnih staništa odražava se na kvaliteti i bogatstvu biljnih i životinjskih vrsta za koje se procjenjuje da ih u Brazilu ima blizu 4 milijuna, a redovito se otkrivaju i nove vrste.⁴⁶

⁴² Ibidem.

⁴³ Wikipedia-Brazil, Zemljopis hr.m.wikipedia.org/wiki; <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

⁴⁴ Wikipedija-Brazil, bs.m.wikipedia.org; <https://bs.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

⁴⁵ Wikipedia-Brazil, Zemljopis hr.m.wikipedia.org; <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

⁴⁶ Ibidem.

2.2. Opći gospodarski pokazatelji

U nastavku pomoću tablica i grafičkih prikaza detaljnije razrađuju gospodarski pokazatelji za Brazil. Gospodarski pokazatelji prikupljeni su većinom sa stranica Interneta i predstavljaju skup statističkih pokazatelja namijenjenih analizi. Reprezentativno promatrano razdoblje je 2010. do 2017. godina.

Statistički podaci grupiraju se u tablici kroz vremenski interval od jedne godine u promatranom razdoblju te prikazuju kroz verižne (promjene stanja pojave u uzastopnim razdobljima) i bazne indekse (relativne promjene pojave tekućeg razdoblja u odnosu na bazno). Analizirani podaci prikazuju se linijskim grafikonom.

2.2.1. Opći podaci

Tablica 1. **Osnovni podaci, 2010.-2017. godine**

Površina u km ²	8.514.877 km ²
Službeni jezik	Portugalski
Valuta	Brazilski real
Tečaj	1 USD : 5,61 BRL
Državno uređenje	Savezna Republika federalnog distrikta
Broj teritorijalnih jedinica	27 teritorijalnih jedinica, 26 saveznih država 1 federalni distrikt
Glavni izvor prihoda	Gospodarstvo

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora Wikipedia – Brazil, Zemljopis, [hr.m.wikipedia.org https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zemljopis](https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zemljopis) (24.08.2020.).

Opći podaci (tablica 1.) osnovni su podaci o Brazilu, veličini njegovog teritorija, društvenom uređenju i glavnom izvoru prihoda koji su već detaljno razrađeni u prethodnom dijelu ovog poglavlja, a temelj su za sva daljnja analitička razmatranja stanja nacionalnog gospodarstva.

Brazil je poput svih drugih država organizirana društvena zajednica ujedinjena pod zajedničkim političkim sustavom. Njegove države su članovi savezne države, odnosno federacije u kojoj je savezna država nositelj suverenosti. Vlade konstitutivnih država u federaciji mogu imati ovlasti neovisno o federalnoj vlasti.

„Članak 1 Montevidejske konvencije navodi općeprihvaćene pravne kriterije za državu: "Država, kao osoba prema međunarodnom pravu, mora imati sljedeće osobine: a) stalno stanovništvo; b) definirani teritorij; c) vlast; i d) sposobnost da stvara odnose s drugim državama."⁴⁷

2.2.2. Stanovništvo

Tablica 2. **Stanovništvo, 2010.-2017. godine** (u milijunima)

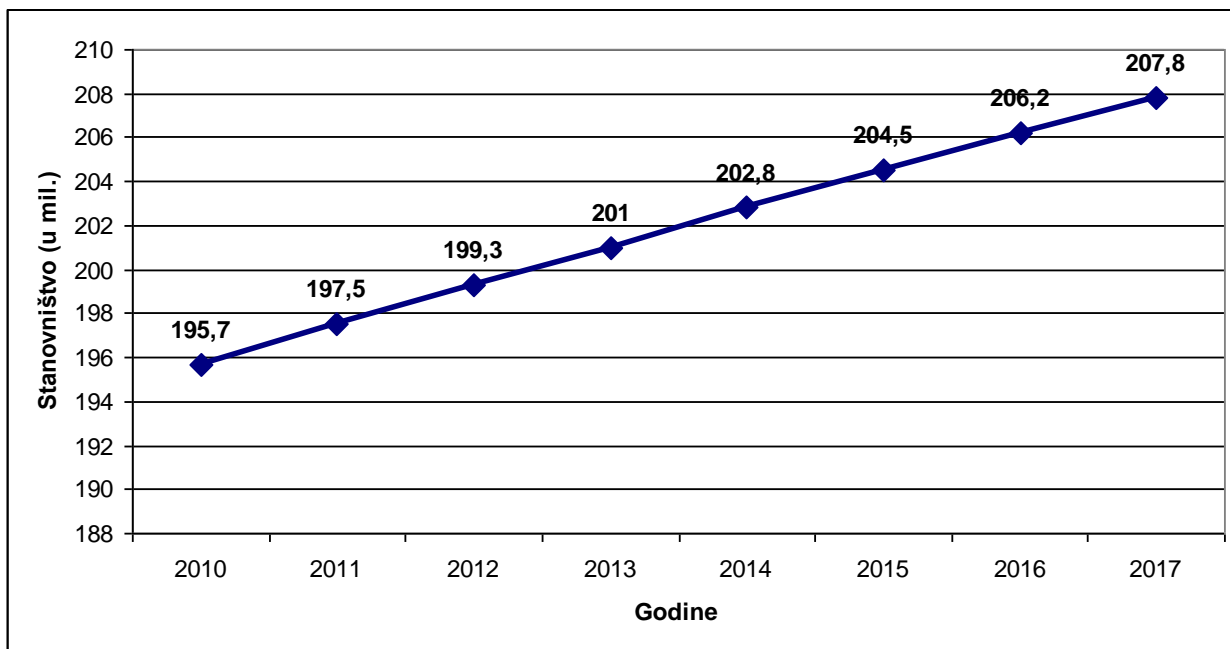
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Broj stanovnika (u milijunima)	195.7	197.5	199.3	201.0	202.8	204.5	206.2	207.8
Rast stanovništva (godišnja stopa)	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Natalitet (novorođenih po majci)	1,80	1,78	1,77	1,76	1,76	1,75	1,75	1,74
Mortalitet (umrlih na 1000 rođenih)	17,20	16,40	15,70	15,00	14,40	13,80	13,80	12,80
Prosječna životna dob stanovnika	73,62	73,92	74,21	74,48	74,74	74,99	75,23	75,46

Izvor: vlastita izrada tablice prema podacima Svjetska banka, Ured za popis stanovništva, <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Stanovništvo> <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Natalitet> (20.08.2020.) i <https://www.ibge.gov.br/en/cities-and-states.html?> (31.08.2020.)

Promatrani pokazatelji (tablica 2.) su ukupan broj stanovnika u milijunima, rast stanovništva u postotku, natalitet, mortalitet i prosječna životna dob stanovnika, promatrano razdoblje je od 2010. do 2017. godine. Baza godina promatranja trenda je 2010. godina.

⁴⁷ Montevidejska konvencija je regionalna američka konvencija, ali načela iz ovog člana prihvaćena su posvuda kao precizan izričaj običajnog međunarodnog prava. Ipak neki se pitaju jesu li ti kriteriji dovoljni (<https://hr.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEava> (28.08.2020.))

Grafikon 3. Ukupan broj stanovnika, 2010.-2017. godine (u milijunima)

Izvor: vlastita izrada tablice prema podacima Svjetska banka, Ured za popis stanovništva, <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Stanovništvo> <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Natalitet> (20.08.2020.) i <https://www.ibge.gov.br/en/cities-and-states.html?> (31.08.2020.)

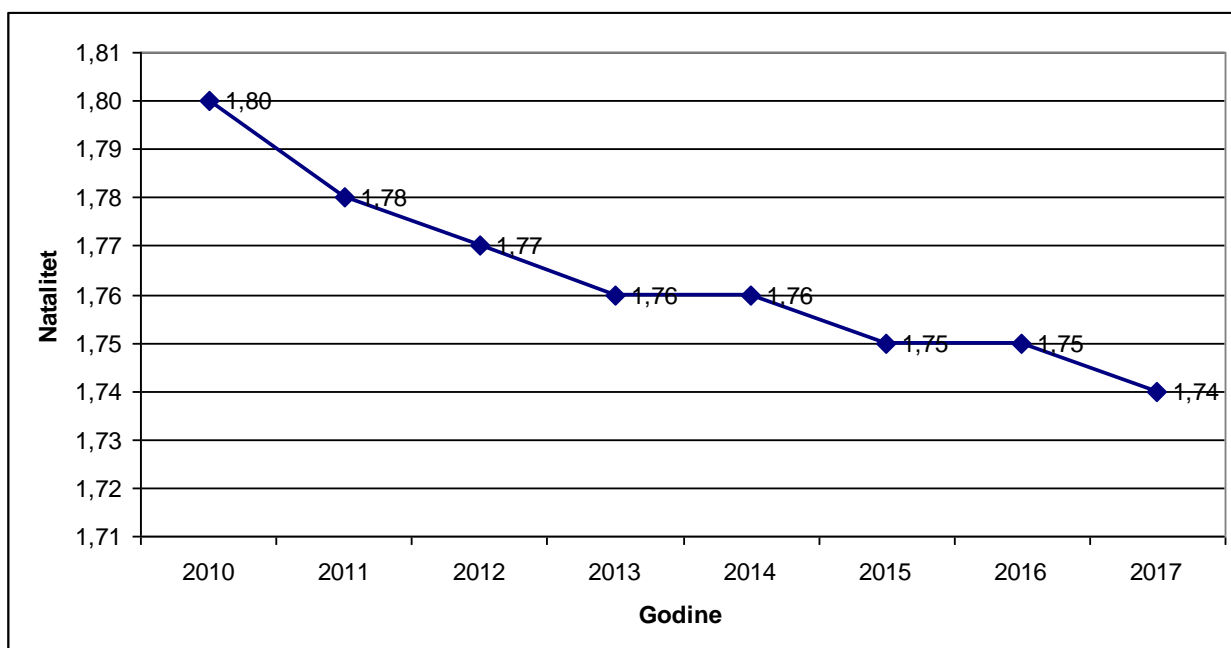
Ukupni broj stanovnika Brazila (grafikon 3.), u promatranom reprezentativnom razdoblju bilježi trend stalnog rasta. Na kraju promatranog razdoblja zabilježeno je ukupno 207,8 milijuna stanovnika, što znači da je broj stanovnika porastao za ukupno 12,1 milijun ili za 106,20% stanovnika više u odnosu na 2010. godinu.

Godišnja stopa rasta stanovništva konstantna je do 2015. godine kada se smanjila za 0,1 sa dotadašnjih 0,9% na 0,8%, a zatim je takav trend zadržala do kraja razmatranog razdoblja.

Stanovništvo Brazila prema podacima Svjetske banke, Ureda za popis stanovništva i Statističkog ureda Europskih zajednica konstantno se povećava, pa se tako u razmatranom razdoblju ukupan broj stanovnika od 195,7 mil. povećao na brojku od 207,8 mil. stanovnika. Danas Brazil broji ukupno 209,5 mil. stanovnika, a ukupna brojka stanovništva neovisno o trendu godišnje stope rasta još uvijek ima tendenciju rasta, ali nešto neznatno manju nego u prethodnima i razmatranom razdoblju.

Navedene pokazatelje možemo objasniti unutarnjim migracijama stanovništva iz ruralnih u urbane krajeve Brazila te povećanjem standarda života stanovništva radi čega se obitelji odlučuju na manji broj djece. Gospodarska kriza i recesija te gospodarsko stanje u kojem se našlo gospodarstvo utjecalo je na promjenu demografske slike Brazila zamjetno u 2015. godini. Danas trend rasta stanovništva može narušiti trenutna situacija nastala uslijed pandemije virusom Covid 19 obzirom se Brazil ubraja u jedno od većih žarišta sa ukupno 4,14 milijuna oboljelih i 127 tisuću umrlih stanovnika.⁴⁸

Gafikon 4. **Natalitet, 2010.-2017. godine** (broj rođenih po majci)

Izvor: vlastita izrada tablice prema podacima Svjetska banka, Ured za popis stanovništva, <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Stanovništvo> <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Natalitet> (20.08.2020.) i <https://www.ibge.gov.br/en/cities-and-states.html?> (31.08.2020.)

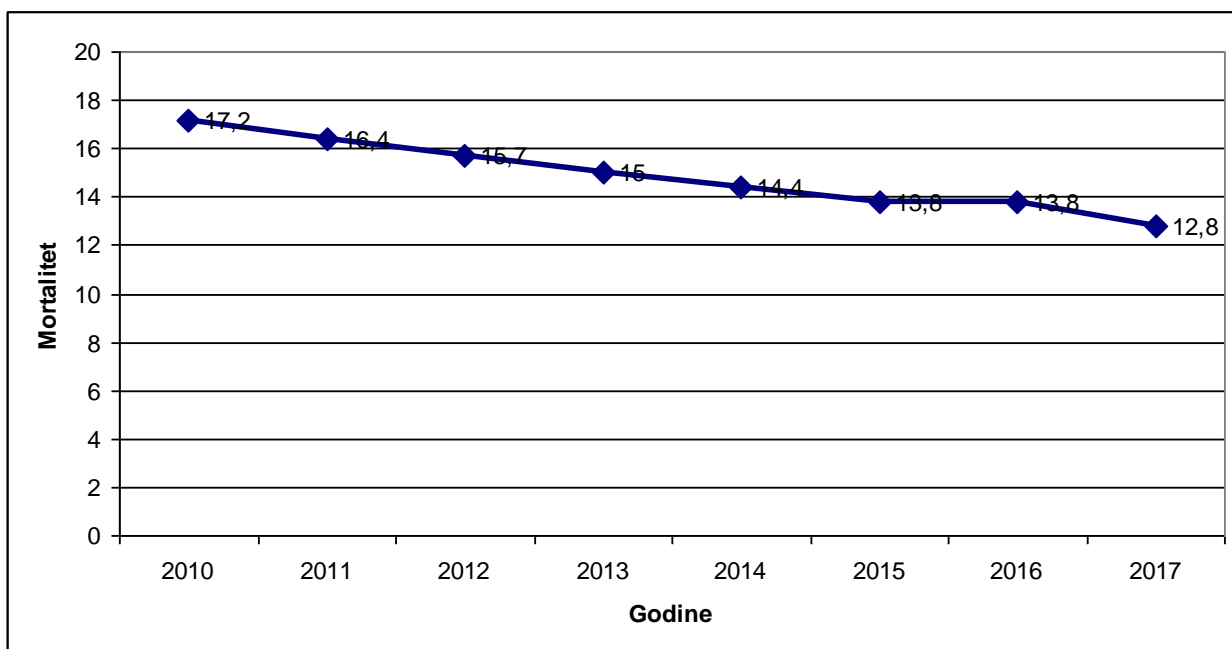
Natalitet stanovnika Brazila (grafikon 4.) ili broj novorođenih po majci u razmatranom reprezentativnom razdoblju ima trend smanjivanja. Na kraju razdoblja 2017. godine bilježi se smanjenje za 0,03 novorođenih po majci, što je 96,70% manje u odnosu na zabilježeno 2010. godine.

⁴⁸ Bolest uzrokovana kotonavirusom (Covid 19) [google.com](https://www.google.com/search?q=brazil+koronavirus&oq=brazil+korona&aqs=chrome); <https://www.google.com/search?q=brazil+koronavirus&oq=brazil+korona&aqs=chrome> (07.09.2020.).

Natalitet, odnosno broj novorođenih po jednoj ženi, prema podacima Svjetske banke, Ureda za popis stanovništva i Statističkog ureda Europskih zajednica, ima trend smanjivanja pa se tako u razmatranom razdoblju broj novorođenih po jednoj ženi sa 1,80 zapisanih 2010. godine smanjio na 1,74 novorođenih po majci u 2017. godini.

Odgovor na pitanje što je u Brazilu uzrok ovakvom rezultatu pronalazimo u ekonomskoj znanosti i teorijama po kojima povećanje životnog standarda stanovništva, preseljenja iz ruralnih krajeva, urbanizacije, viši stupanj obrazovanja i stvaranje karijere dovodi do smanjenja nataliteta, odnosno do smanjenja želje za osnivanjem obitelji sa većim brojem članova.

Gafikon 5. **Mortalitet, 2010.-2017. godine** (broj umrlih na 1000 rođenih)

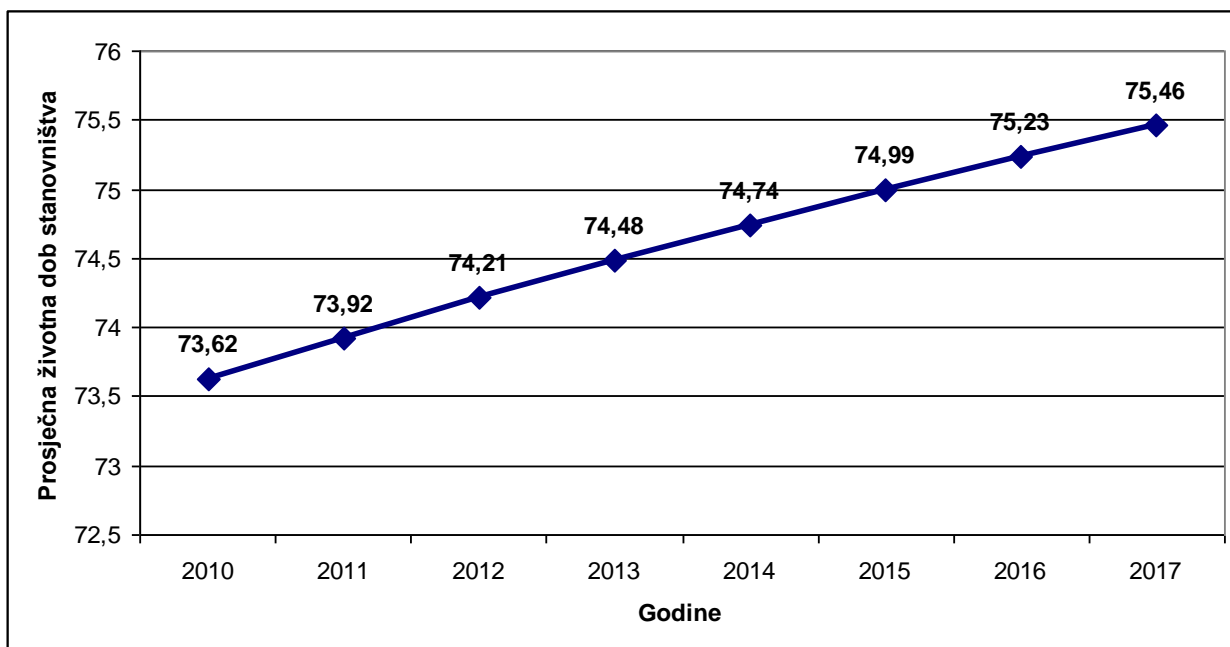
Izvor: vlastita izrada grafikona prema podacima Svjetska banka, Ured za popis stanovništva, <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Stanovništvo> <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Natalitet> (20.08.2020.) i <https://www.ibge.gov.br/en/cities-and-states.html?> (31.08.2020.)

Mortalitet stanovnika Brazila ili broj umrlih na 1000 rođenih (grafikon 5.) u razmatranom razdoblju također ima trend smanjenja te se na kraju promatranog reprezentativnog razdoblja 2017. godine bilježi 4,4 manje umrlih na 1000 rođenih, što je 74,41% manje u odnosu na zabilježeno 2010. godine.

Mortalitet u Brazilu prema podacima Svjetske banke, Ureda za popis stanovništva i Statističkog ureda Europskih zajednica, ima konstantan trend smanjivanja pa se tako u razmatranom razdoblju broj umrlih na 1000 rođenih sa 17,20 smanjio na 12,80 umrlih.

Pad mortaliteta uzrokuje povećanje ukupnog broja stanovnika koji u Brazilu raste unatoč činjenici da natalitet u Brazilu pokazuje trend smanjivanja. Smanjenje mortaliteta uz životni standard uzrokuje povećanje prosječne životne dobi stanovništva.

Grafikon 6. **Prosječna životna dob stanovnika, 2010.-2017. godine** (u godinama)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema izvoru <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Stanovništvo> i <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/Natalitet> koji uključuju izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica pristupljeno 20.08.2020.

Prosječna životna dob stanovnika Brazila (grafikon 6.) u promatranom reprezentativnom razdoblju ima trend rasta. Na kraju promatranog razdoblja evidentirano je povećanje prosječne životne dobi za 1,84 godine, što je 102,50% više u odnosu na prosječnu životnu dob stanovnika zabilježenu 2010. godine.

Uvidom u prikupljene statističke podatke vidljivo je da prosječna životna dob stanovnika ima neprekidni trend konstantnog rasta, pa se tako u razmatranom razdoblju prosječna životna dob stanovnika od 63,72 godine povećala na 75,46 godina.

"Statistička agencija IBGE je, na osnovu podataka popisa iz 2010. godine, ustanovila da se prosječni životni vijek produžio sa 48 na 73,4 godine. Udio stanovništva uzrasta 15-64 godine porastao je u posljednjih pola vijeka sa 54,6 na 68,5 odsto. Udio starijih od 65 godina također je porastao sa 2,7 na 7,4 odsto. Posljednji popis pokazao je i veliki pad stope rađanja – sa 6.3 djece po jednoj ženi, na 1,9."⁴⁹

Pokazatelj prosječne životne dobi stanovnika smatra se pokazateljem sveopćeg stanja gospodarstva i zdravlja u nacionalnom gospodarstvu. Pokazatelj se često koristi i analizira. Veća prosječna životna dob stanovnika znači da je država "na dobrom putu", "u dobrim rukama" i "u dobroj formi". Rast očekivane životne dobi stanovnika ukazuje na sveopće blagostanje u gospodarstvu i zdravlju, dok pad očekivane životne dobi najčešće nastaje zbog problema oskudice, ratova, lošeg zdravlja, bolesti i epidemija.

Brazil prema ovom pokazatelju u razmatranom razdoblju ostvaruje neznatan rast očekivane prosječne životne dobi stanovnika. Zabilježeni pokazatelj vrlo je visok obzirom da dostiže razinu iznad sadašnjeg svjetskog prosjeka od 64.2 godina i u usporedbi sa regionalnim brojkama u svijetu, a osobito radi činjenice da se takav prosjek globalno očekuje u 2025. godini. Brazil pripada Južnoj Americi koja je uz Sjevernu Ameriku, Europu, Aziju i Australiju, razvijenija regija (kontinet) svijeta, gdje je predviđena prosječna očekivana životna dob veća nego u manje razvijenim regijama poput Afrike. Novi životni uvjeti nametnuti novim načinima života i globalna pandemija virusa Covid 19 zasigurno će imati utjecaja na ovakve pokazatelje te promijeniti pravila u zabilježenim trendovima.

⁴⁹ Životni vijek Brazilaca duži za više od 25 godina, Mondo.Me Prod
<https://mondo.me/info/Svijet/a127023/životni-vijek-Brazilaca-duži-za-više-od-25-godina> (20.08.2020.)

3. ANALIZA GOSPODARSTVA BRAZILA

Brazilsko gospodarstvo prema Međunarodnom monetarnom fondu i Svjetskoj banci najveća je nacionalna ekonomija u Latinskoj Americi, osma najveća svjetska ekonomija po tržišnim tečajevima i sedma najveća po paritetu kupovne moći.⁵⁰

Brazil je jedna od najbrže rastućih velikih svjetskih ekonomija i novih svjetskih gospodarskih sila. Osnivač je Ujedinjenih naroda i organizacija G-20, Latinske unije, Organizacije Ibero-američki država, Mercosula, Unije južnoameričkih država i jedna od zemalja članica BRIC-a.⁵¹

„Gospodarstvo Brazila oslanja se na bogate prirodne resurse, razvijene poljoprivredne, rudarske, proizvodne i uslužne sektore te brojnu radnu snagu. Pronalazak naftnih rezervi u Atlantskom oceanu i njihova eksploatacija Brazilu su osigurali energetska neovisnost.“⁵²

„Brazil raspolaže velikim nalazištima boksita, željeza, mangana, nikla, fosfata, platine, urana, grafita te zlata i dijamanta za industrijske potrebe. Sirovine poput željezne rudače cijenjena su roba u proizvodnim zemljama kao što je Kina.“⁵³

Nacionalno gospodarstvo Brazila procjenjuje se i ocjenjuje u razmatranom reprezentativnom razdoblju analizom gospodarskih pokazatelja ili indikatora koji nam služe kao kriteriji za mjerenje i uspoređivanje ekonomskog rasta i razvoja, gospodarskog razvoja te razvoja cjelokupnog nacionalnog gospodarstva.

Temelj za daljnju analizu makroekonomski su pokazatelji Brazila u razmatranom razdoblju, bruto domaći proizvod (BDP) odnosno ukupna vrijednost dobara i usluga promatranog nacionalnog gospodarstva u jednoj godini te ljudski razvojni indeks (HDI) odnosno visina dohotka po stanovniku, postotni udio pismenih i očekivano trajanje života. U daljnjem dijelu pristupa se analizi gospodarstva Brazila razmatranjem BDP-a i HDI-a.

⁵⁰ Brazil –Wikipedia hr.m.wikipedia.org/wiki; <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (23.08.2020)

⁵¹ Ibidem

⁵² Brazil profil tržišta google.com; <https://www.htz.hr/sites/default/files/2016-11/Brazil-profil-trzista.pdf> (20.08.2020.)

⁵³ Ibidem

3.1. Bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod (u daljnjem tekstu: BDP) glavni je makroekonomski pokazatelj gospodarskog razvoja. Podaci o BDP-u u bilijunima USD, zajedno sa podacima o realnom rastu BDP-a, BDP-u per capita u bilijunima USD te BDP per capita u paritetu kupovne moći (u daljnjem tekstu: PPP) USD u nastavku su u reprezentativnom razdoblju prikazani u tablicama i grafički te analizirani.

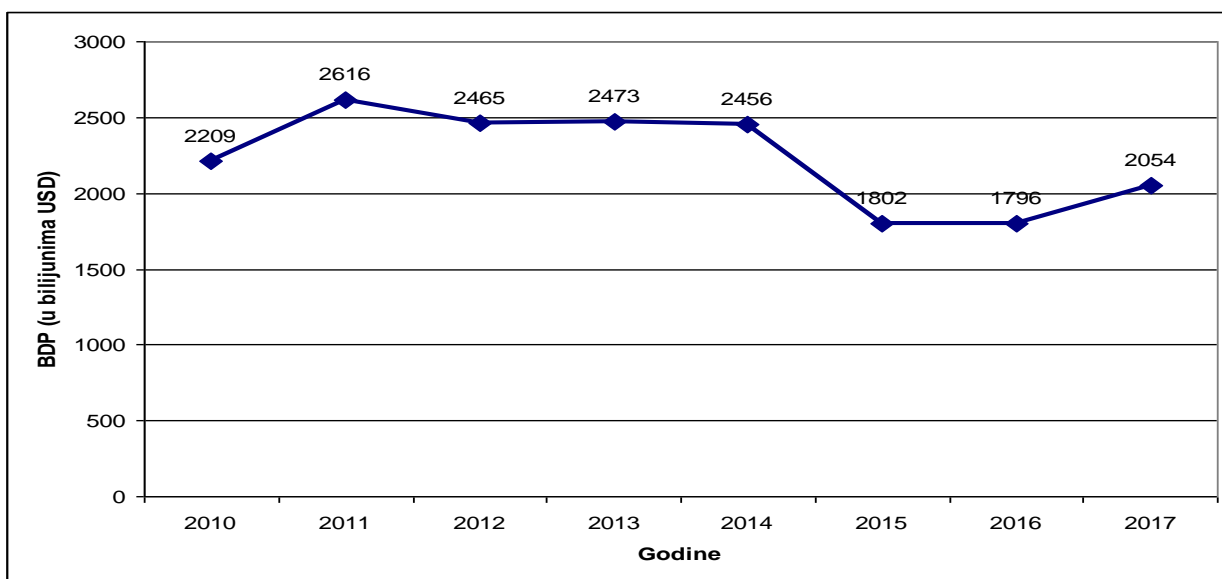
Brazil je u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine sve do 2012. godine bio jedna od najbrže rastućih ekonomija svijeta. Ekonomski rast je tijekom 2013. godine usporen radi čega 2014. godine uslijed uzmicanja zbog blažeg opadanja gospodarskih aktivnosti u Brazilu dolazi do pogoršanja opće ekonomske klime i pada realnog rasta bruto nacionalnog proizvoda (BNP-a). Gospodarstvo Brazila u manjoj mjeri ulazi u globalno rasprostranjenu recesiju, a gospodarski oporavak Brazila bilježi se u 2017. godini kada Brazil izlazi iz recesije.

Tablica 3. **Bruto domaći proizvod, 2010.-2017. godine** (u bilijunima USD)

Godine	BDP (u bilijunima USD)	Kumulativ BDP-a (u bilijunima USD)	Verižni indeks ($Y(t)/Y(t-1)$)*100	Stopa promjene (V_t-100)	Bazni indeks ($Y(t)/Y(b)$)*100
2010.	2.209	2.209			2,209=100
2011.	2.616	4.825	218,42	118,42	118,42
2012.	2.465	7.290	151,09	51,09	111,59
2013.	2.473	9.763	133,92	33,92	111,95
2014.	2.456	12.219	125,16	25,16	111,18
2015.	1.802	14.021	114,75	14,75	81,58
2016.	1.796	15.817	112,81	12,81	81,30
2017.	2.054	17.871	112,99	12,99	92,98

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora:
<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.)

Grafikon 7. **Bruto domaći proizvod, 2010.-2017. godine** (u bilijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema izvoru <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> koji uključuju izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

BDP Brazila izražen u bilijunima USD (tablica 3. i grafikon 7.), u promatranom razdoblju ostvario je najveći iznos vrijednosti u 2011. godini, nakon čega se 2012. godine vrijednost smanjila i potom konstantno neznatno povećavala do 2014. godine. Tijekom 2014. godine ponovno se vrijednost BDP izražena u bilijunima USD znatno smanjila ispod vrijednosti sa početka razdoblja, a neznatni trend smanjivanja koji se nastavio do kraja 2016. godine promijenjen je u 2017. godini kada se bilježi povećanje vrijednosti BDP-a. Ostvareni kumulativ BDP-a na kraju razmatranog razdoblja iznosi 17.171 bilijuna USD, što je povećanje za 15.662 bilijuna USD.

Promatrajući promjenu BDP-a u bilijunima USD svakog pojedinog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je najveća stopa promjene vrijednosti zabilježena u 2011. te da se tijekom razmatranog razdoblja u svakom intervalu smanjuje.

Ako se za omjer odnosa kao bazna vrijednost uzme razina vrijednosti BDP u bilijunima USD iz 2010. godine, u brazilskom gospodarstvu do 2013. godine bilježi se rast vrijednosti. Trend rasta nadalje se od 2014. godine ponovno smanjuje sve do povećanja vrijednosti zabilježenog 2017. godine odnosno u zadnjoj godini razmatranog razdoblja.

Prosječna vrijednost BDP-a u bilijunima USD u razmatranom razdoblju od 2010. od 2017. iznosi 2.232,75 bilijuna USD, prosječna postotna promjena vrijednosti pojedinog vremenskog intervala u razmatranom razdoblju u odnosu na prethodni interval iznosi 138,45%, a prosječna stopa promjene 38,45% te postotna promjena vrijednosti pojedinog vremenskog intervala u razmatranom razdoblju u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 101,29%.

Procijene rezultata gospodarstva Brazila obzirom na stopu rasta realnog BDP-a u Brazilu, govore nam da je u razmatranom razdoblju bilo razdoblja pozitivnog rasta ili ekspanzije brazilskog gospodarstva, ali i negativnog rasta (u najmanje dva uzastopna tromjesečja) ili recesije, pa tako se stanje u gospodarstvu Brazila u razmatranom razdoblju može ocijeniti kao ekspanzija prekinuta kratkom recesijom. Najdublja recesija zahvatila je brazilsko gospodarstvo 2015. godine, trenutna gospodarska kriza prijetila je depresijom. Podaci o realnom rastu BDP-a iz razmatranog razdoblja govore nam da se brazilsko gospodarstvo naporno „borilo“ i svestrano zalagalo da ne produbljuje recesiju, dotakne dno i upadne u depresiju.

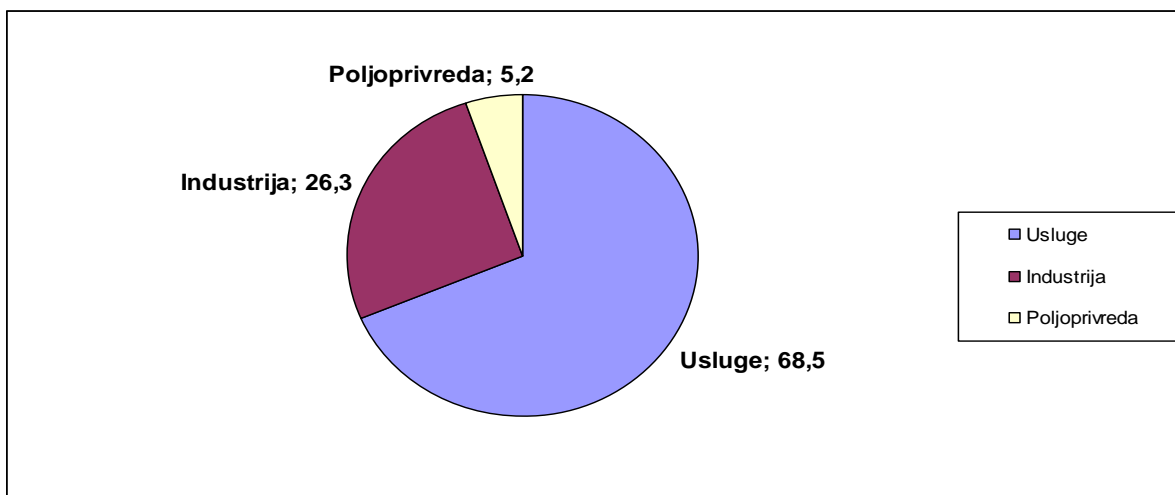
„Brazil je suočen sa značajnim padom potrošnje, ubrzanim pogoršanjem stanja državnih računa, visokom inflacijom od gotovo 10 posto koja dodatno jača zbog deprecijacije reala prema dolaru, te rastućom nezaposlenošću. Sve se to događa u kontekstu sve intenzivnije političke krize u zemlji i naglog slabljenja podrške građana predsjednici Dilmi Rouseff.“⁵⁴

Strukturu BDP-a Brazila (grafikon 8.) čine usluge 68,5%, industrija sa 26,3% i poljoprivreda sa 5,2%.⁵⁵

⁵⁴ Brazil tone u sve dublju recesiju – tportal; <https://tportal.hr/biznis/članak/brazil-tone-u-sve-dublju-recesiju-20151202> (20.08.2020.)

⁵⁵ Savezna Republika Brazil gd.mvep.hr; <https://gd.mvep.hr/files/gd-prikazi/Brazil.pdf> (23.08.2020)

Grafikon 8. Struktura bruto domaćeg proizvoda, 2010.-2017. godine (u %)

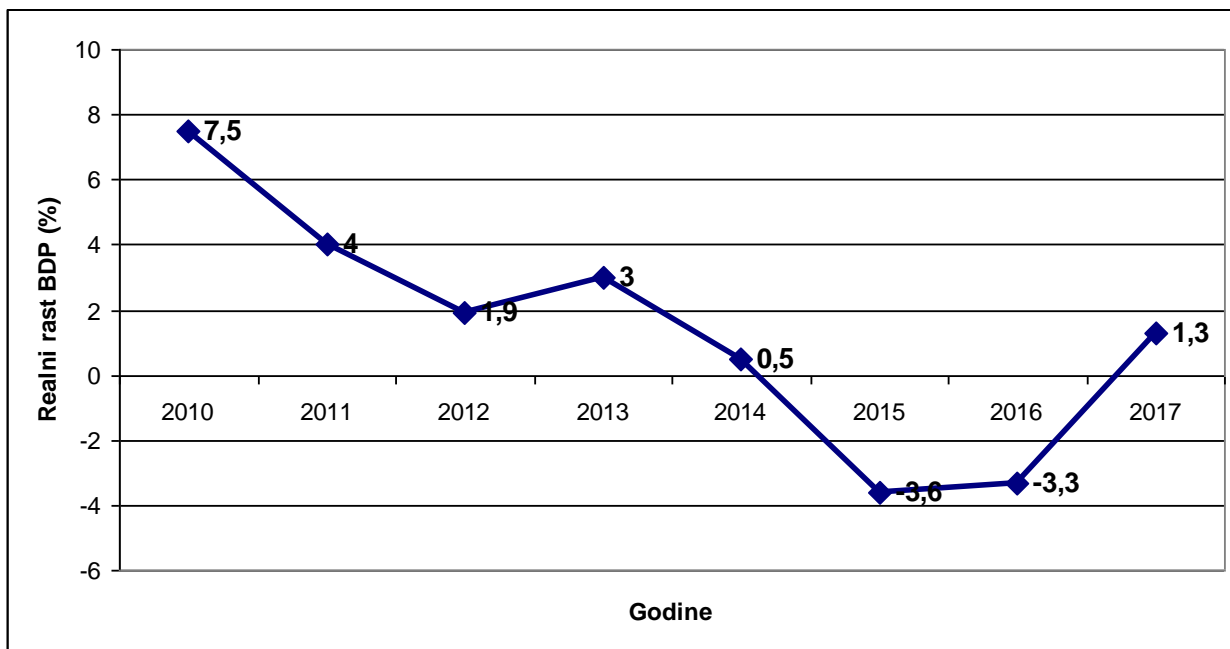
Izvor: Savezna Republika Brazil gd.mvep.hr; <https://gd.mvep.hr/files/gd-prikazi/Brazil.pdf> (23.08.2020)

Tablica 4. Realni rast bruto domaćeg proizvoda, 2010.-2017. godine (u %)

Godine	Realni rast BDP-a (%)	Kumulativ realnog rasta BDP-a (%)	Verižni indeks $(Y(t)/Y(t-1))*100$	Stopa promjene $(Vt-100)$	Bazni indeks $(Y(t)/Y(b))*100$
2010.	7,5	7,5			7,5=100
2011.	4,0	11,5	53,33	-46,67	53,33
2012.	1,9	13,4	47,50	-52,50	47,50
2013.	3,0	16,4	157,89	57,89	40,00
2014.	0,5	16,9	16,67	-83,33	6,67
2015.	-3,6	13,3	-720,00	-820,00	-48,00
2016.	-3,3	10,0	91,67	-8,33	-44,00
2017.	1,3	11,3	-39,39	-139,39	17,33

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora:
<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.)

Grafikon 9. Realni rast bruto domaćeg proizvoda, 2010.-2017. godine (u %)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema izvoru <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> koji uključuju izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Realni rast BDP-a Brazila (tablica 4. i grafikon 9.) od 2010. godine konstantno se smanjuje sve do 2017. godine, sa izuzetkom 2013. godine kada se bilježi rast od 3 %. Ostvareni kumulativ realnog rasta BDP-a na kraju razmatranog razdoblja iznosi 11,3 %, što je ukupno povećanje vrijednosti realnog rasta BDP-a za 3,8%.

Postotna promjena realnog rasta BDP-a u razmatranom razdoblju se smanjuje. Uzmemo li za omjer odnosa vrijednost realnog rasta BDP-a iz 2010. kao baznu vrijednost promatranog razdoblja, do 2012. godine u odnosu na početnu vrijednost realni rast BDP-a smanjuje se na 25,30% manje, u 2013. godini povećava na 40% manje, do 2015. godine smanjuje na negativnih 48% manje, a 2017. godine povećava na 17,33% manje.

Prosječna vrijednost postotne promjene realnog rasta BDP-a u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 11.3 %, a oscilacije u trendu kretanja BDP-a između promatranih vrijednosti imaju prosječnu vrijednost negativnih 6,2 %.

3.1.1. Osobna potrošnja

Osobna potrošnja (tablica 5.) je najveći makroekonomski agregat koji ima svoj udio u BDP-u i značajan utjecaj na ekonomska kretanja. Pokazatelj je gospodarske krize u nacionalnom gospodarstvu.

Tijekom promatranog razdoblja i za vrijeme trajanja recesije osjetio se učinak svjetske krize koji se prenio na stagnaciju osobne potrošnje Brazila u tolikoj mjeri da se promjena stope rasta osobne potrošnje u godinama recesije prepolovila, a nacionalno gospodarstvo nije moglo potaknuti potražnju i dotadašnji ekonomski rast.

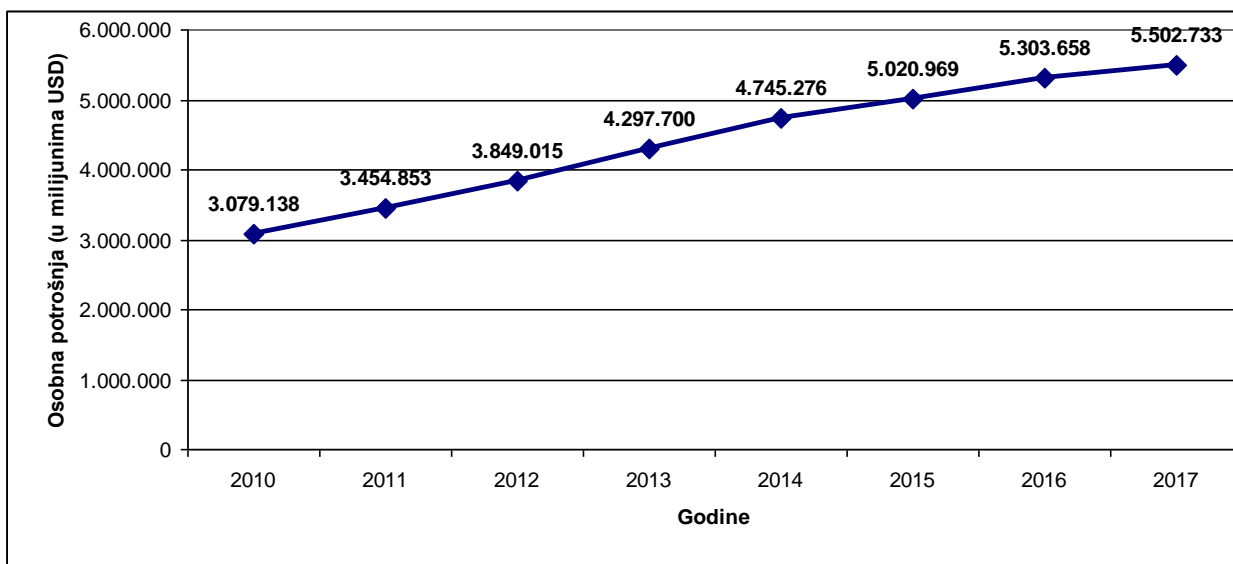
Gospodarstvo Brazila neočekivano se našlo u strukturnim problemima kao što su nekonkurentnost, neefikasnost države i institucija, neefikasno tržište rada i sl., te se u tim uvjetima osobna potrošnja smanjivala.

Tablica 5. **Osobna potrošnja, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Godine	Osobna potrošnja (u milijunima USD)	Kumulativ	Verižni indeks ($Y(t)/Y(t-1)$)*100	Stopa promjene (V_t-100)	Bazni indeks ($Y(t)/Y(b)$)*100
2010.	3.079.138	3079138			3.079.138=100
2011.	3.454.853	6533991	112,20	12,20	112,20
2012.	3.849.015	10383006	111,41	11,41	125,00
2013.	4.297.700	14680706	111,66	11,66	139,57
2014.	4.745.276	19425982	110,41	10,41	154,11
2015.	5.020.969	24446951	105,81	5,81	163,06
2016.	5.303.658	29750609	105,63	5,63	172,24
2017.	5.502.733	35253342	103,75	3,75	178,71

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Grafikon 10. **Osobna potrošnja, 2010.-2017. godine** (u bilijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Osobna potrošnja (grafikon 10.) izražena u milijunima USD konstantno raste u promatranom razdoblju. Ostvareni kumulativ osobne potrošnje na kraju razmatranog razdoblja iznosi 35.253.342 milijuna USD, što je ukupno povećanje vrijednosti za 32.174.204 milijuna USD.

Postotna promjena vrijednosti osobne potrošnje smanjuje se unatoč rastu vrijednosti u odnosu na prethodni i rastu u odnosu na početni vremenski interval.

Prosječna vrijednost osobne potrošnje u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 4.406.667,45 milijuna USD, a oscilacije u trendu kretanja između promatranih vrijednosti imaju prosječnu vrijednost 8,7%.

Brazil je oporavak osobne potrošnje i cjelokupnog gospodarstva potražio u oblikovanju i provedbi dugoročnih strateških ciljeva u svojim ključnim gospodarskim područjima, zatim na inozemnom tržištu u udjelu inozemne potražnje kako bi potaknuo rast brazilskog izvoza, te povećanjem svojih investicijskih aktivnosti radi iskorištavanja resursa kojih ima u izobilju.

3.1.2. Državna potrošnja

Državna potrošnja Brazila (tablica 6.), uključujući poreze, prema statističkim pokazateljima u razmatranom razdoblju u stalnom je suficitu odnosno nema naznaka da se troši više nego što se ubire porezima.

Vrste poreza u Brazilu su: porez na dobit (34%), porez na dobit po odbitku (15%), porez na dohodak od kapitala (15%), porez na dohodak (0%, 7,5%, 15%, 22,5%, 27,5%), porez na dodanu vrijednost PDV (federalni (IPI) 20% i državni (ICMS) 7%-20%), porez na promet nekretnina 2%-6%.⁵⁶

„U Brazilu postoje dva različita tipa PDV-a – federalni PDV (IPI) i državni PDV (ICMS). Federalni PDV (IPI) odnosi se samo na proizvodnju u Brazilu, a visina ovisi o vrsti proizvoda te prosječno iznosi 20%.

Državni PDV (ICMS) je porez na dodanu vrijednost, nametnut odstrane brazilskih država (26 država) na promet robe i pružanje međudržavnih i međuopćinskih transportnih i komunikacijskih usluga. Porez se odnosi čak i kad je transakcija i pružanje usluge započeti u drugoj zemlji. (ICMS) se naplaćuje po stopama u rasponu od 7% - 25%.⁵⁷

Gospodarstvo stagnira zbog recesije, inflacije i rasta nezaposlenosti uslijed čega se smanjuju plaće, pa je u takvim uvjetima u razmatranom razdoblju država primorana poduzeti korake poput racionalizacija u javnom sektoru ili smanjivanja budžeta.

Dodatni problem Brazilu predstavlja visina javnog duga u BDP-u koji u razmatranom razdoblju ima tendenciju rasta i struktura vlasništva obzirom da je država većinski ili djelomično vlasnički prisutna u nekima od najvećih tvrtki i svjetskih giganta, ali i u tvrtkama neprofitabilnog poslovanja. Brazilsko gospodarstvo u tim uvjetima usmjereno je prema smanjivanju utjecaja države na gospodarska kretanja i smanjivanju udjela državnog sektora u gospodarstvu kako bi se oslobodio proračunski novac.

Država se osim u gospodarskim problemima nalazi u političkim krizama oko vlasti te problemu oko raširenog visokog stupnja korupcije.

⁵⁶ Savezna Republika Brazil gd.mvep.hr; <https://gd.mvep.hr/files/gd-prikazi/Brazil.pdf> (23.08.2020)

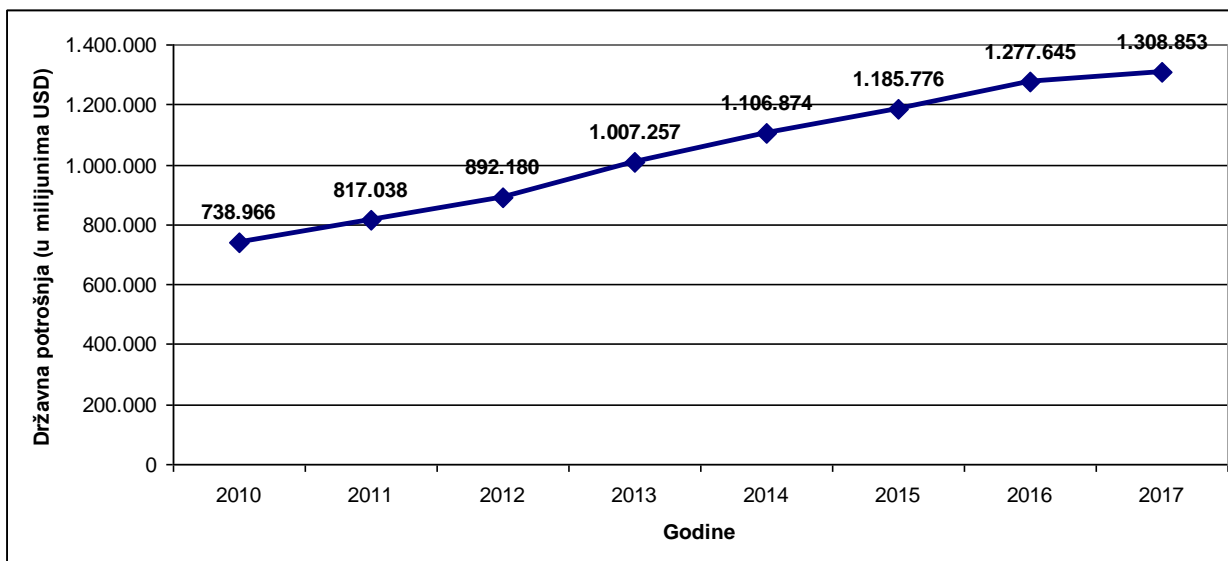
⁵⁷ Ibidem.

Tablica 6. **Državna potrošnja, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Godine	Državna potrošnja (u milijunima USD)	Kumulativ	Verižni indeks ($Y(t)/Y(t-1)$)*100	Stopa promjene (V_t-100)	Bazni indeks ($Y(t)/Y(b)$)*100
2010.	738.966	738966			738.966=100
2011.	817.038	1556004	110,57	10,57	110,57
2012.	892.180	2448184	109,20	9,20	120,73
2013.	1.007.257	3455441	112,90	12,90	136,31
2014.	1.106.874	4562315	109,89	9,89	149,79
2015.	1.185.776	5748091	107,13	7,13	160,46
2016.	1.277.645	7025736	107,75	7,75	172,90
2017.	1.308.853	8334589	102,44	2,44	177,12

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Grafikon 11. **Državna potrošnja, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Državna potrošnja izražena u milijunima USD (tablica 6. i grafikon 11.) konstantno raste u promatranom razdoblju. Ostvareni kumulativ državne potrošnje na kraju razmatranog razdoblja iznosi 8.334.589 milijuna USD, što je ukupno povećanje vrijednosti za 7.595.623 milijuna USD.

Prosječna vrijednost osobne potrošnje u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 1.041.823,63 milijuna USD, a oscilacije u trendu kretanja između promatranih vrijednosti imaju prosječnu vrijednost 8,55%.

Brazil je oporavak državne potrošnje i cjelokupnog gospodarstva potražio u sanaciji gospodarskih i političkih problema, inflacijskoj dobiti, privatizaciji, prodaji državne imovine kroz privatizaciju i borbi protiv korupcije.

Inflacijska dobit je poseban izvor državne potrošnje koji nastaje zbog općeg rasta cijena. Prodaja državne imovine pokrit će kratkoročno deficite, međutim dugoročno gledano upravljanje imovinom moglo bi značajno utjecati na cjelokupno nacionalno i svjetsko gospodarstvo.

3.1.3. Investicije

Investicije (tablica 7.) kao komponenta BDP-a najviše su podložne promjenama, ali moraju biti uravnotežene s ukupnom štednjom države obzirom da su zbroj osobne štednje, bruto štednje poduzeća i državne štednje. Investiciju čine bruto investicije i neto izvoz te bruto investicije i amortizacija.

Na početku razmatranog razdoblja brazilsko gospodarstvo planiralo je investirati u energetske gospodarstvo razvojem naftne industrije. Premda je to jedna od visokorizičnih investicija procijenili su da će otkrivena nalazišta nafte u dubokim vodama ispred obale u potpunosti povratiti investirana sredstva i troškove nove strategije razvoja gospodarstva. Investicija je pokrila 73% rezervi nafte sa kojima je Brazil već raspolagao.

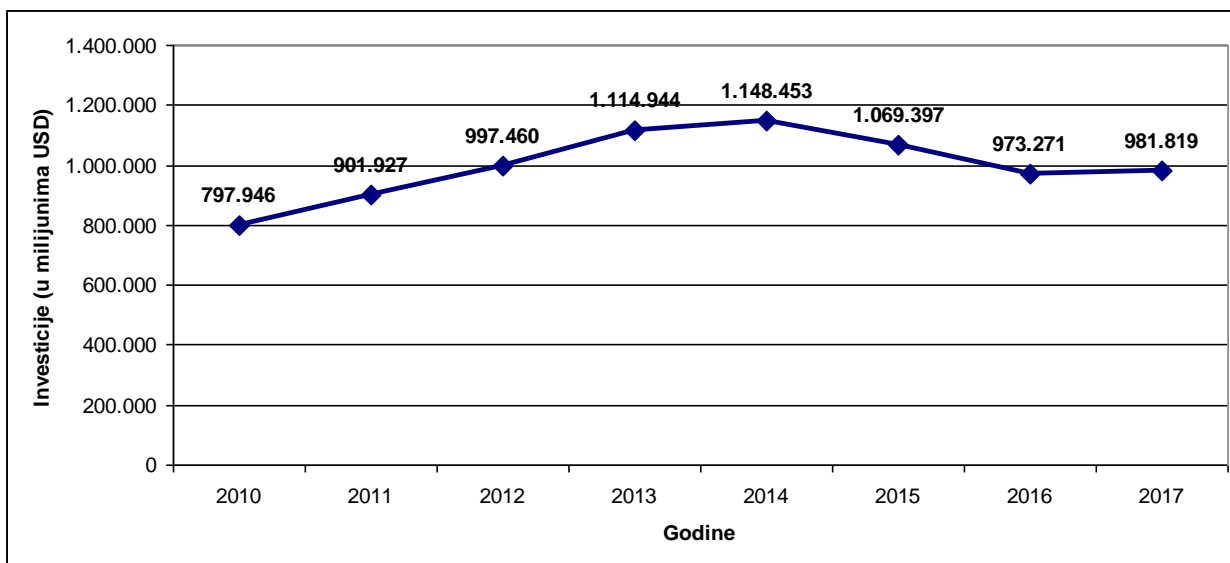
Značajnija investicija Brazila koja je obilježila razmatrano razdoblje investicija je u istraživanje svemira i izgradnju Međunarodne svemirske stanice te investicije u automobilsku industriju.

Tablica 7. **Investicije, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Godine	Investicije (u milijunima USD)	Kumulativ	Verižni indeks ($Y(t)/Y(t-1)$)*100	Stopa promjene (V_t-100)	Bazni indeks ($Y(t)/Y(b)$)*100
2010.	797.946	797946			797.946=100
2011.	901.927	1699873	113,03	13,03	113,03
2012.	997.460	2697333	110,59	10,59	125,00
2013.	1.114.944	3812277	111,78	11,78	139,73
2014.	1.148.453	4960730	103,01	3,01	143,93
2015.	1.069.397	6030127	93,12	-6,88	134,02
2016.	973.271	7003398	91,01	-8,99	121,97
2017.	981.819	7985217	100,88	0,88	123,04

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Grafikon 12. **Investicije, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Investicije Brazila izražene u milijunima USD (grafikon 12.) konstantno rastu u promatranom razdoblju do 2016. godine nakon čega se bilježi smanjenje. Ostvareni

kumulativ investicija na kraju razmatranog razdoblja iznosi 7.985.217 milijuna USD, što je ukupno povećanje vrijednosti investicija za 7.187.271 milijuna USD.

Prosječna vrijednost investicija u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 998.152,13 milijuna USD, a oscilacije u trendu kretanja između vrijednosti unatoč negativnim promjenama 2015. i 2016. imaju prosječnu vrijednost 3,34%.

Brazil je početkom razmatranog razdoblja investicije usmjerio na razvoj industrije i konkurentne prednosti na globalnom tržištu. Značajni rezultat brazilskog investiranja je njegov razvijen tehnološki sektor (izgradnja podmornica, aviona i centra za istraživanje svemira), razvijena industrija (lokalne firme uspješno su pretvorene u globalne, automobilsku industriju) i eksploatacija, prerada i distribucija prirodnih resursa.

3.1.4. Vanjskotrgovinska razmjena

Vanjskotrgovinska razmjena Brazila obuhvaća dobro razvijenu međunarodnu razmjenu u kojoj su glavni izvozni partneri Brazila prema procjenama iz 2012. godine slijedeće države: Kina (17%), Sjedinjene Američke Države (10,80%) i Argentina (7,5%), a glavni uvozni partneri Brazila slijedeće su države: Sjedinjene Američke Države (15,1%), Kina (14,5%), Argentina (7,5%), Njemačka (6,7%) i Južna Koreja (4,5%).⁵⁸

Međunarodna vanjskotrgovinska razmjena temelji se na slijedećim glavnim izvoznim dobrima: transportna oprema, željezna ruda, soja, obuća, kava i automobili te na slijedećim uvoznim dobrima: strojevi, električna i transportna oprema, kemikalije, gorivo, automobilski dijelovi i elektronika.⁵⁹

Vanjskotrgovinsku razmjenu Brazila prema podacima (tablica 8.) analizirat ćemo kroz trendove kretanja uvoza i izvoza te pokrivenost uvoza izvozom.

⁵⁸ Privreda Brazila –Wikipedia bs.wikipedia.org; https://bs.wikipedia.org/wiki/Privreda_Brazila

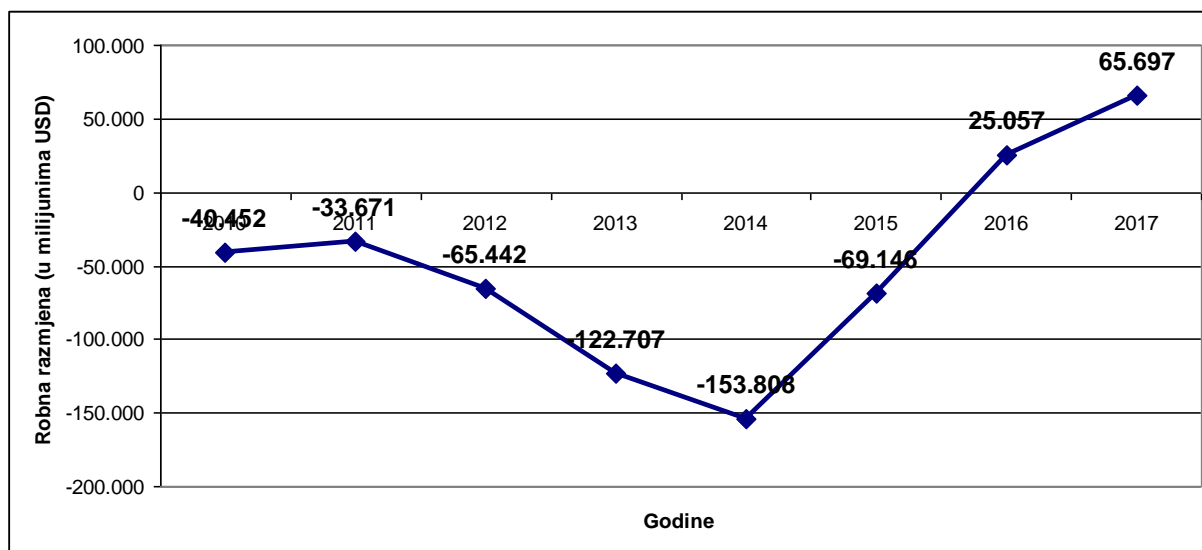
⁵⁹ Ibidem.

Tablica 8. **Vanjskotrgovinska razmjena, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Godine	Izvoz (u milijunima USD)	Uvoz (u milijunima USD)	Saldo (Izvoz–Uvoz) (u milijunima USD)
2010.	417.270	457.722	-40.452
2011.	501.802	535.473	-33.671
2012.	563.474	628.916	-65.442
2013.	620.077	742.784	-122.707
2014.	636.375	790.183	-153.808
2015.	773.468	842.614	-69.146
2016.	781.577	756.520	25.057
2017.	824.044	758.347	65.697

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Grafikon 13. **Vanjskotrgovinska razmjena, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Razmatrajući pokazatelje (grafikon 13.) o vanjskotrgovinskoj razmjeni vidljivo je da do 2016. godine Brazil svojim izvozom nije pokrивao uvoz.

Obzirom da veličina izvoza ima značajan utjecaj na razinu deficita državnog proračuna te da rast izvoza predstavlja i rast bruto domaćeg proizvoda te smanjenje nezaposlenosti, brazilsko gospodarstvo je u razmatranom razdoblju nastojalo radi pokrivenosti uvoza orijentirati svoje resurse i investicije prema izvozu, odnosno biti izvozno orijentirana zemlja.

Vanjskotrgovinska razmjena bilježi rast pokrivenosti uvoza sa izvozom što je pokazatelj da brazilsko gospodarstvo može jamčiti dugoročno održiv gospodarski rast i razvoj te unapređenje Brazila kao zemlje koja usvaja nova znanja i tehnologije, stvara percepciju o funkcioniranju svog gospodarstva te jača svoju konkurentnost.

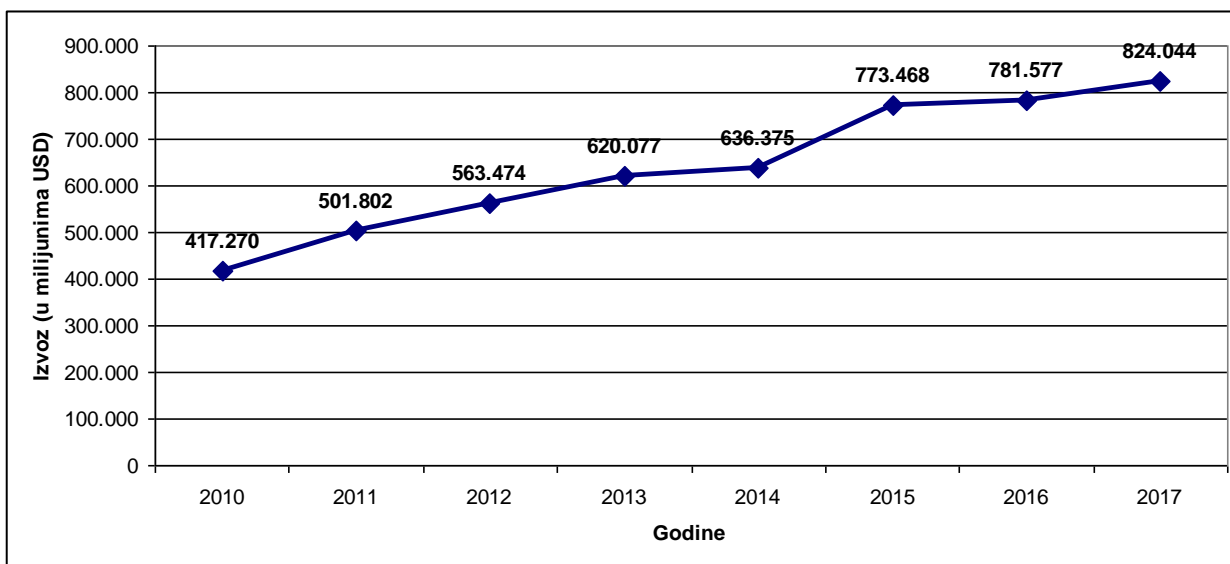
Pokrivenost uvoza sa izvozom izraženo u milijunima USD u promatranom razdoblju prosječno iznosi negativnih 49.309 milijuna USD. Ostvareni kumulativ pokrivenosti uvoza sa izvozom na kraju razmatranog razdoblja iznosi negativnih 394.472 milijuna USD, što je povećanje za 106.147 milijuna USD.

Tablica 9. **Izvoz, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Godine	Izvoz (u milijunima USD)	Kumulativ	Verižni indeks ($Y(t)/Y(t-1)$)*100	Stopa promjene (V_t-100)	Bazni indeks ($Y(t)/Y(b)$)*100
2010.	417.270	417270			417.270=100
2011.	501.802	919072	120,26	20,26	120,26
2012.	563.474	1482546	112,29	12,29	135,04
2013.	620.077	2102623	110,05	10,05	148,60
2014.	636.375	2738998	102,63	2,63	152,51
2015.	773.468	3512466	121,54	21,54	185,36
2016.	781.577	4294043	101,05	1,05	187,31
2017.	824.044	5118087	105,43	5,43	197,48

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Grafikon 14. Izvoz, 2010.-2017. godine (u milijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Izvoz (tablica 9. i grafikon 14.) Brazila izražen u milijunima USD u promatranom razdoblju konstantno je rastao. Ostvareni kumulativ izvoza na kraju razmatranog razdoblja iznosi 5.118.087 milijuna USD, što je povećanje za 4.700.817 milijuna USD.

Promatrajući promjenu izvoza svakog pojedinog vremenskog intervala u odnosu na prethodni ili u odnosu na baznu vrijednost vidljivo je da se stopa promjene smanjuje tijekom cijelog razmatranog razdoblja, osim 2015. i 2017. godine.

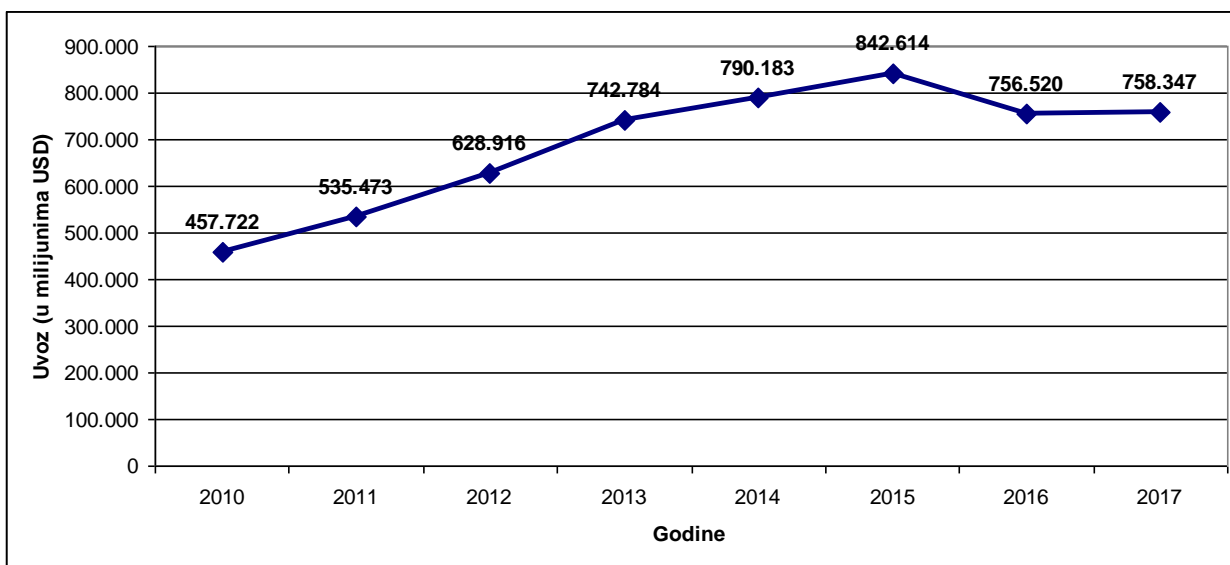
Prosječna vrijednost izvoza u milijunima USD u razmatranom razdoblju od 2010. od 2017. iznosi 639.760,88 milijuna USD, prosječna postotna promjena vrijednosti pojedinog vremenskog intervala u razmatranom razdoblju u odnosu na prethodni interval iznosi 110,46 %, a prosječna stopa promjene 10,46% te postotna promjena vrijednosti pojedinog vremenskog intervala u razmatranom razdoblju u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 160,94%.

Tablica 10. **Uvoz, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Godine	Uvoz (u milijunima USD)	Kumulativ	Verižni indeks ($Y(t)/Y(t-1)$)*100	Stopa promjene (V_t-100)	Bazni indeks ($Y(t)/Y(b)$)*100
2010.	457.722	457722			457.722=100
2011.	535.473	993195	116,99	16,99	116,99
2012.	628.916	1622111	117,45	17,45	137,40
2013.	742.784	2364895	118,11	18,11	162,28
2014.	790.183	3155078	106,38	0,00	172,63
2015.	842.614	3997692	106,64	6,64	184,09
2016.	756.520	4754212	89,78	-10,22	165,28
2017.	758.347	5512559	100,24	0,24	165,68

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Grafikon 15. **Uvoz, 2010.-2017. godine** (u milijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: Brazil Real final consumption 1970-2017 – knoema.com; <https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Uvoz Brazila (tablica 10. i grafikon 15.) izražen u milijunima USD u promatranom razdoblju konstantno je rastao do 2015. godine kada ima trend smanjivanja. Ostvareni kumulativ izvoza na kraju razmatranog razdoblja iznosi 5.512.559 milijuna USD, što je povećanje za 5.054.837 milijuna USD.

Promatrajući promjenu izvoza svakog pojedinog vremenskog intervala u odnosu na prethodni bilježi se porast vrijednosti uvoza do 2014. godine, stagnacija do 2015. godine, a zatim smanjenje.

Ako vrijednost uvoza jednog intervala usporedimo sa početnom vrijednosti iz 2010. godine vidljiv je porast uvoza sve do 2015. godine, zatim stagnacija i potom smanjenje u 2017. godini.

Prosječna vrijednost izvoza u milijunima USD u razmatranom razdoblju od 2010. od 2017. iznosi 689.069,88 milijuna USD, prosječna postotna promjena vrijednosti pojedinog vremenskog intervala u razmatranom razdoblju u odnosu na prethodni interval iznosi 107,94%, a prosječna stopa promjene 7,94% te postotna promjena vrijednosti pojedinog vremenskog intervala u razmatranom razdoblju u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 157,76%.

3.2. Bruto domaći proizvod po stanovniku

Bruto domaći proizvod po stanovniku (u daljnjem tekstu: BDP per capita) u USD procjena je kupovne moći i bogatstva te odraz na kvalitetu života brazilskog stanovništva u razmatranom razdoblju.

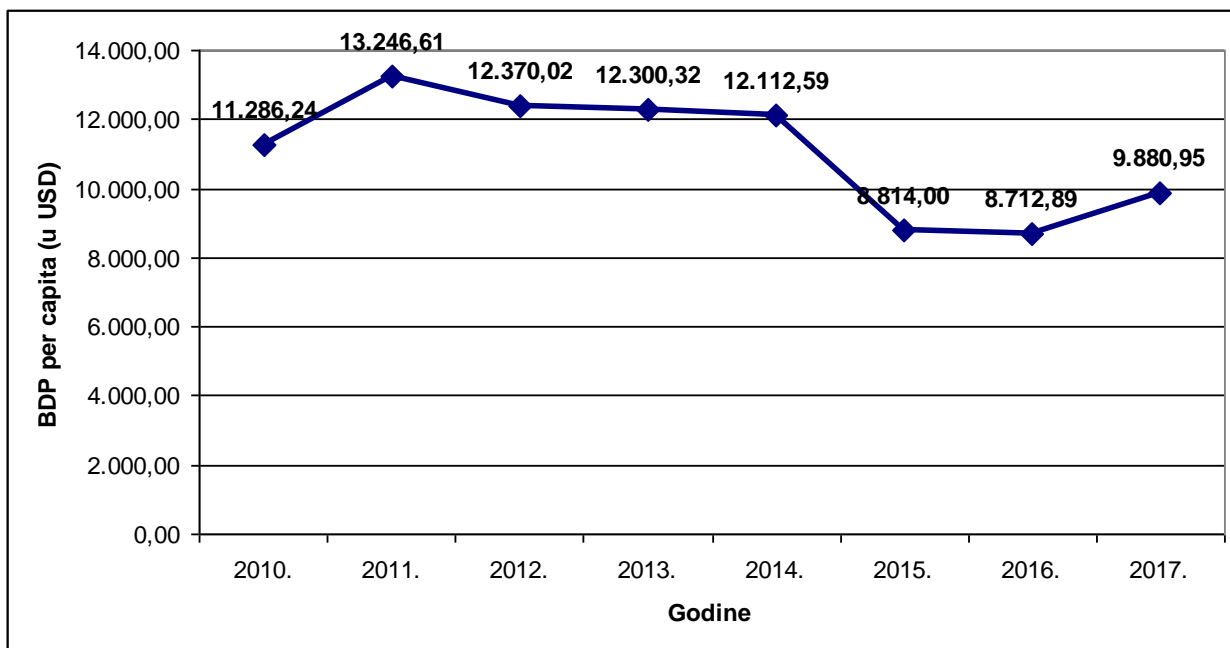
Procjena koliko je gospodarstvo Brazila u odnosu sa drugim sličnim nacionalnim gospodarstvima ostvarilo vrijednosti raspodjelom ostvarenog BDP-a po svakom stanovniku nije analizirano ali isključivo ovisi o broju stanovnika Brazila. Brazil je danas 73. država na svijetu u BDP-u per capita s vrijednošću od 8.967 USD.

Tablica 11. **Bruto domaći proizvod po stanovniku, 2010.-2017. godine (u USD)**

Godine	BDP per capita (u USD)	Kumulativ BDP per capita (u USD)	Verižni indeks $(Y(t)/Y(t-1))*100$	Stopa promjene $(Vt-100)$	Bazni indeks $(Y(t)/Y(b))*100$
2010.	11.286,24	11.286,24			11.286,24=100
2011.	13.246,61	24.532,85	117,37	17,37	117,37
2012.	12.370,02	36.902,87	93,38	-6,62	109,60
2013.	12.300,32	49.203,19	99,44	-0,56	108,99
2014.	12.112,59	61.315,78	98,47	-1,53	107,32
2015.	8.814,00	70.129,78	72,77	-27,23	78,10
2016.	8.712,89	78.842,67	98,85	-1,15	77,20
2017.	9.880,95	88.723,62	113,41	13,41	87,55

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora:
<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.)

Grafikon 16. **Bruto domaći proizvod po stanovniku, 2010.-2017. godine (u USD)**

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema izvoru <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> koji uključuju izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica pristupljeno 20.08.2020.

BDP per capita (tablica 11. i grafikon 16.) izražen u USD tijekom razmatranog razdoblja konstantno se smanjivao osim u 2013. i 2017. godini. Ostvareni kumulativ BDP per capita izražen u USD na kraju razmatranog razdoblja iznosi 88.723,62 USD, što je povećanje za 77.437,38 USD.

Promatrajući promjenu BDP per capita Brazila u USD svakog pojedinog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa promjene pozitivna u 2011. i 2017. godini, dok je u svim ostalim intervalima negativna.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine s populacijom od 195,7 milijuna stanovnika, vrijednost BDP per capita u USD raste u 2011. godini s populacijom 197,5 milijuna stanovnika. Trend rasta vrijednosti BDP-a per capita u USD u odnosu na baznu vrijednost sa manjim postotkom nastavlja u 2012. godini s populacijom od 197,5 milijuna stanovnika, u 2013. godini s populacijom 199,3 milijuna stanovnika te u 2014. godini s populacijom od 202,8 milijuna stanovnika.

BDP per capita izražen u USD u Brazilu smanjuje u 2015. godini s populacijom od 204,5 milijuna stanovnika, trend smanjivanja s nešto manjim postotkom se nastavlja 2016. godine s populacijom od 206,2 milijuna stanovnika te 2017. godine s populacijom 207,8 milijuna stanovnika.

Prosječna vrijednost BDP-a per capita u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 11.090,45 USD, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 99,10%, prosječna stopa promjene je 0,9% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 85,77%.

3.2.1. Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći

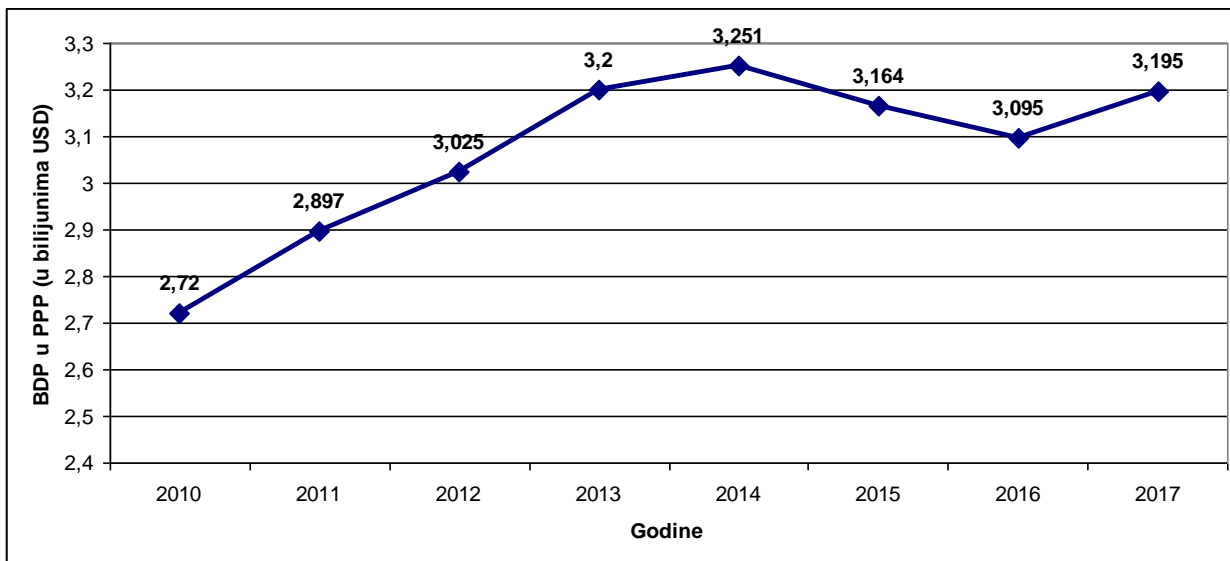
Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći (u daljnjem tekstu BDP prema PPP) najbolja je mjera bogatstva i blagostanja nacionalnog gospodarstva (tablica 12.). Mjeri se po određenom tečaju u USD i predstavlja zbroj vrijednosti svih dobara i usluga proizvedenih u Brazilu u vrijednosti cijena koje prevladavaju u Sjedinjenim Američkim Državama u navedenoj godini.

Tablica 12. **Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći, 2010.-2017. godine** (u bilijunima USD)

Godine	BDP u PPP (u bilijunima USD)	Kumulativ BDP-a u PPP (u bilijunima USD)	Verižni indeks (Y(t)/Y(t-1))*100	Stopa promjene (Vt-100)	Bazni indeks (Y(t)/Y(b))*100
2010.	2,72	2,72			2,72=100
2011.	2,897	5,617	106,51	6,51	106,51
2012.	3,025	8,642	104,42	4,42	111,21
2013.	3,2	11,842	105,79	5,79	117,65
2014.	3,251	15,093	101,59	1,59	119,52
2015.	3,164	18,257	97,32	-2,68	116,32
2016.	3,095	21,352	97,82	-2,18	113,79
2017.	3,195	24,547	103,23	3,23	117,46

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.)

Grafikon 17. **Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći 2010.-2017. godine** (u bilijunima USD)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema izvoru <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> koji uključuju izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica pristupljeno 20.08.2020.

BDP prema PPP prikazan (grafikon 17.) izražen u bilijunima USD tijekom razmatranog razdoblja ima trend rasta do 2015. godine, tijekom 2015. i 2016. godine vrijednost BDP-a prema PPP-u izražena u bilijunima USD se smanjuje, a ponovni porast bilježi u 2017. godine. Ostvareni kumulativ BDP u PPP izražen u bilijunima USD na kraju razmatranog razdoblja 2017. godine iznosi 24,55 bilijuna USD, što je ukupno povećanje razmatranog razdoblja za 0,35 bilijuna USD.

Promatrajući promjene BDP prema PPP Brazila u bilijunima USD svakog pojedinog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa negativna samo u 2015. i 2016. godine.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine, opet je vidljivo da vrijednost BDP u PPP-u izražena u bilijunima USD raste u svim vremenskim intervalima promatranog razdoblja, osim u 2015. i 2016. godini.

Prosječna vrijednost BDP-a prema PPP-u u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 3,07 bilijuna USD, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 99,10%, prosječna stopa promjene je 0,9% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 85,77%.

3.2.2. Bruto domaći proizvod po stanovniku prema paritetu kupovne moći

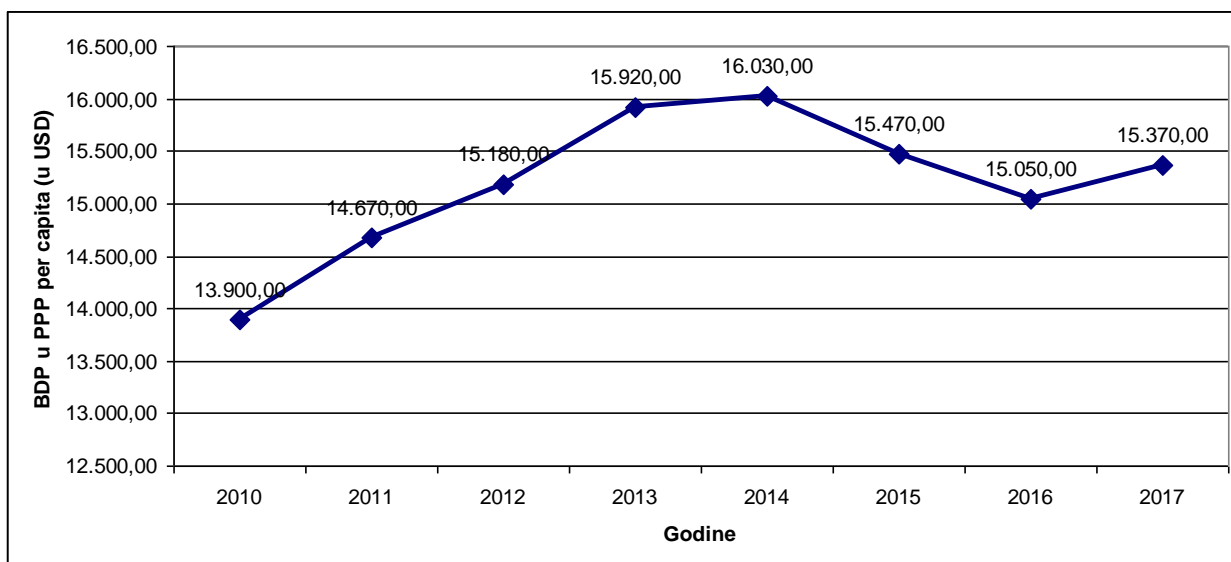
Bruto domaći proizvod po stanovniku prema paritetu kupovne moći (u daljnjem tekstu: BDP per capita prema PPP Brazila u USD precizna je mjera raspodjele BDP-a nacionalnog gospodarstva po glavi stanovnika prema paritetu kupovne moći u vrijednosti cijena koje prevladavaju u Sjedinjenim Američkim Državama u navedenoj godini (tablica 13.).

Tablica 13. **Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika prema paritetu kupovne moći, 2010.-2017. godine (u USD)**

Godine	BDP per capita (u USD)	Kumulativ BDP per capita (u USD)	Verižni indeks (Y(t)/Y(t-1))*100	Stopa promjene (Vt-100)	Bazni indeks (Y(t)/Y(b))*100
2010.	11.286,24	11.286,24			11.286,24=100
2011.	13.246,61	24.532,85	117,37	17,37	117,37
2012.	12.370,02	36.902,87	93,38	-6,62	109,60
2013.	12.300,32	49.203,19	99,44	-0,56	108,99
2014.	12.112,59	61.315,78	98,47	-1,53	107,32
2015.	8.814,00	70.129,78	72,77	-27,23	78,10
2016.	8.712,89	78.842,67	98,85	-1,15	77,20
2017.	9.880,95	88.723,62	113,41	13,41	87,55

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora:
<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.)

Grafikon 18. **Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika prema paritetu kupovne moći, 2010.-2017. godine (u USD)**

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema izvoru <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> koji uključuju izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica pristupljeno 20.08.2020.

BDP per capita prema PPP prikazan (grafikon 18.) izražen u USD tijekom razmatranog razdoblja ima trend rasta do 2014. godine, zatim tijekom 2015. i 2016. godine vrijednost BDP-a per capita prema PPP-u izražena u USD se smanjuje, a ponovni porast bilježi u 2017. godine. Ostvareni kumulativ BDP per capita u PPP izražen u USD na kraju razmatranog razdoblja 2017. godine iznosi 121.590,00 USD, što je ukupno povećanje razmatranog razdoblja za 15.198,75 USD.

Promatrajući promjene BDP-a per capita u PPP Brazila u USD svakog pojedinog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa pozitivna samo na početku i na kraju promatranog razdoblja, 2010. i 2017. godine.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine, vidljivo je da se vrijednost BDP per capita u PPP-u po izražena u USD konstantno smanjuje u svim vremenskim intervalima promatranog razdoblja.

Prosječna vrijednost BDP-a per capita prema PPP-u Brazila u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 15.187,75 USD, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 101,50%, prosječna stopa promjene je 1,50% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 110,68%.

3.3. Inflacija

Inflacija kao povećanje agregatne razine cijena u odnosu na vrijednost novca u Brazilu prema intenzitetu 2010. godine bila je umjerena. Nije bilo porasta cijena pa su stanovništvo i gospodarstvo imali povjerenja u novčane tokove i bili spremni za dugoročne transakcije i ulaganja. Inflacija nema utjecaja na otvorenost nacionalnog i svjetskog tržišta, stimulira se agregatna ponuda i potražnja, a gospodarstvo razvija industriju, ostvaruje prihode te ima veći izvoz od uvoza.

Tijekom promatranog razdoblja u vremenu od 2010. do 2015. godine Brazil zahvaćaju blagi gospodarski poremećaji zbog čega dotada umjerena inflacija pokazuje tendenciju laganog porasta. Brazilsko gospodarstvo osjeti odraz lošeg stanja drugih nacionalnih gospodarstva na globalnom svjetskom tržištu. Gospodarstvo Brazila stagnira, novac još uvijek ne gubi na vrijednosti, ne zadržavaju se novčana sredstva i još uvijek ima dovoljno dugoročnih ulaganja i prostora da se stopa inflacije smanji, ali i poveća.

Brazil u 2015. godini zahvaćaju ozbiljni, mnogobrojni i veliki problemi. Naziru se ozbiljni gospodarski poremećaji kao posljedica političke krize i krize u gospodarstvu Brazila, ali i zbog loše ekonomske situacije globalno u svijetu. Sve više nacionalnih gospodarstva zahvaća gospodarska kriza zbog kojih prijete recesija. Globalno se smanjuje potrošnja pa tako i potrošnja u Brazilu. Rastu cijene, smanjuju se novčani tokovi i financijska tržišta, smanjuje se agregatna ponuda i potražnja, te gospodarstvo ulazi u ozbiljne probleme, a inflacija u Brazilu prelazi u galopirajuću.

Inflacija od 2015. do 2017. godine ostaje na gotovo istoj razini. Rastu cijene i troškovi po istoj stopi, te agregatna ponuda i potražnja. Usporava se gospodarski rast Brazila kao posljedica želje da se zaustavi i smanji inflacija te da se gospodarstvo oslobodi od recesije. Brazil se uslijed svega toga bori i sa nezaposlenošću.

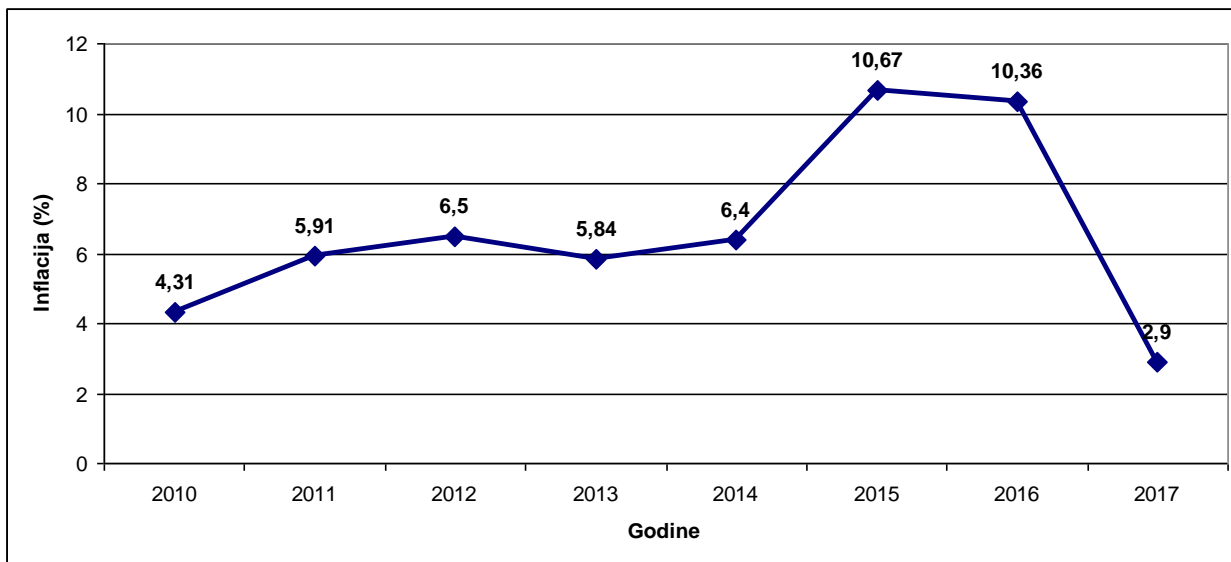
Tijekom 2017. godine Brazil je smanjio inflaciju što označava da je došlo do pada cijena, odnosno deflacije. Vladajuća struktura Brazila uspješno se nosila sa deflacijskom politikom, pokrenula je gospodarsku reformu i uvela gospodarske mjere želeći sniziti visoke cijene vlastitih proizvoda na nacionalnom tržištu obzirom su neke bile veće nego cijene za iste proizvode u ponudi na inozemnom tržištu. Brazil je uveo strategije povećavanja produktivnosti razvojem tehnike, tehnologije i organizacije, nastojali su smanjiti poreze i povećati zaposlenost, odnosno pokušali su iz stanja inflacije ući u stanje deflacije.

Tablica 14. **Inflacija, 2010.-2017. godine** (u %)

Godine	Inflacija (%)	Kumulativ inflacije (%)	Verižni indeks (Y(t)/Y(t-1))*100	Stopa promjene (Vt-100)	Bazni indeks (Y(t)/Y(b))*100
2010.	4,31	4,31			4,31=100
2011.	5,91	10,22	137,12	37,12	137,12
2012.	6,5	16,72	109,98	9,98	150,81
2013.	5,84	22,56	89,85	-10,15	135,50
2014.	6,4	28,96	109,59	9,59	148,49
2015.	10,67	39,63	166,72	66,72	247,56
2016.	10,36	49,99	97,09	-2,91	240,37
2017.	2,9	52,89	27,99	-72,01	67,29

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Grafikon 19. **Inflacija, 2010.-2017. godine** (u %)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Inflacija u Brazilu (grafikon 19.) tijekom razmatranog razdoblja ima trend rasta od 2010. do 2012. godine i od 2013. do 2015. godine te trend smanjenja od 2012. do 2013. godine i od 2015. do 2017. godine. Ostvareni kumulativ inflacije na kraju razmatranog razdoblja 2017. godine iznosi 52,89%, što je ukupno povećanje razmatranog razdoblja za 48,58%.

Promatrajući promjene inflacije u Brazilu svakog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa negativna 2013., 2016. i 2017. godine.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine, vidljivo je da se vrijednost inflacije također smanjuje u 2013., 2016. i 2017. godine.

Prosječna vrijednost inflacije Brazila u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 6,61%, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 105,48%, prosječna stopa promjene je 5,48% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 161,02%.

3.3.1. Inflacija prosječne potrošačke cijene

Inflacija prosječne potrošačke cijene (tablica 15) mjeri povećanje agregatne razine prosječnih potrošačkih cijena u odnosu na vrijednost novca.

Godišnja postotna promjena stope inflacije prosječne potrošačke cijene u Brazilu raste sinkronizirano sa nastalom gospodarskom situacijom. Najveći porast bilježi se u godinama kada je nacionalno gospodarstvo Brazila zahvatila recesija.

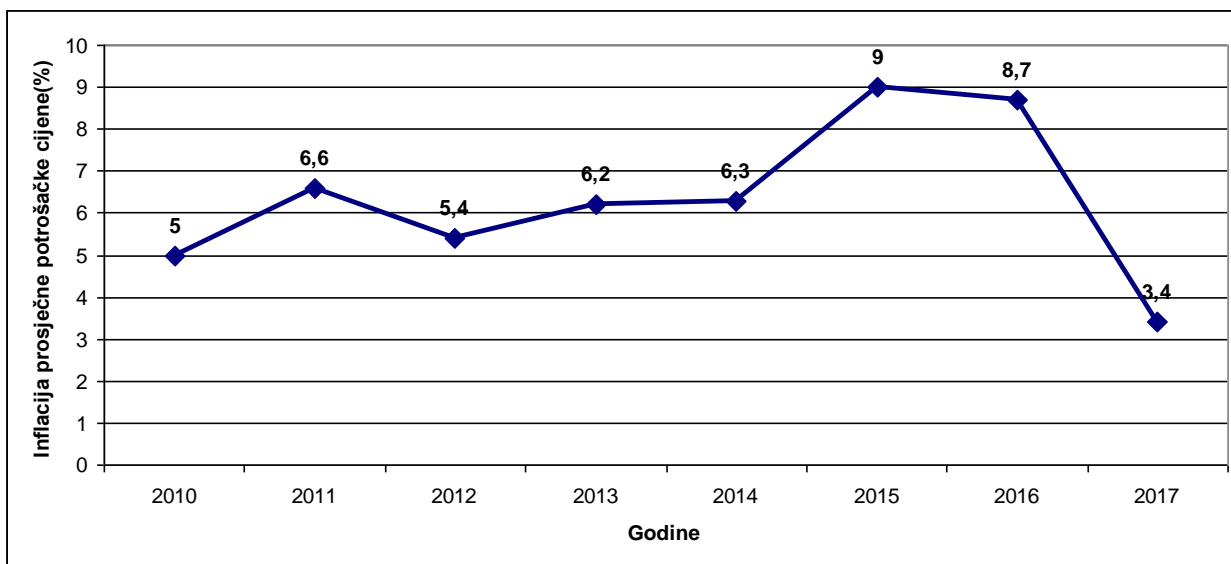
Zanimljiv je podatak da je nacionalno gospodarstvo Brazila prilikom izlaska iz recesije zabilježilo podatak porasta godišnje postotne promjene stope inflacije prosječne potrošačke cijene koja je manja od one s početka razmatranog razdoblja.

Tablica 15. Inflacija prosječne potrošačke cijene, 2010.-2017. godine (u %)

Godine	Inflacija prosječne potrošačke cijene (%)	Kumulativ inflacije (%)	Verižni indeks $(Y(t)/Y(t-1))*100$	Stopa promjene $(Vt-100)$	Bazni indeks $(Y(t)/Y(b))*100$
2010.	5	5			5=100
2011.	6,6	11,6	132,00	32,00	132,00
2012.	5,4	17	81,82	-18,18	81,82
2013.	6,2	23,2	114,81	14,81	124,00
2014.	6,3	29,5	101,61	1,61	126,00
2015.	9	38,5	142,86	42,86	180,00
2016.	8,7	47,2	96,67	-3,33	174,00
2017.	3,4	50,6	39,08	-60,92	68,00

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Grafikon 20. Inflacija prosječne potrošačke cijene, 2010.-2017. godine (u %)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Inflacija prosječne potrošačke cijene u Brazilu (grafikon 20.) tijekom razmatranog razdoblja ima trend rasta od 2010. do 2014. godine i od 2012. do 2015. godine te trend smanjenja od 2011. do 2012. godine i od 2015. do 2017. godine. Ostvareni kumulativ na kraju razmatranog razdoblja 2017. godine iznosi 50,60%, što je ukupno povećanje razmatranog razdoblja za 45,6%.

Promatrajući promjene svakog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa negativna 2012., 2016. i 2017. godine.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine, vidljivo je da se vrijednost inflacije prosječne potrošačke cijene smanjuje u 2012. i 2017. godini.

Prosječna vrijednost inflacije prosječne potrošačke cijene Brazila u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 6,33%, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 101,26%, prosječna stopa promjene je 1,26% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 126,55%.

3.3.2. Inflacija krajnje potrošačke cijene

Inflacija krajnje potrošačke cijene (tablica 16.) mjeri povećanje agregatne razine krajnjih potrošačkih cijena u odnosu na vrijednost novca.

Godišnja postotna promjena stope inflacije krajnje potrošačke cijene u Brazilu poput inflacije prosječne potrošačke cijene raste sinkronizirano sa nastalom gospodarskom situacijom. Najveći porast bilježi se u godinama kada je nacionalno gospodarstvo Brazila zahvatila recesija.

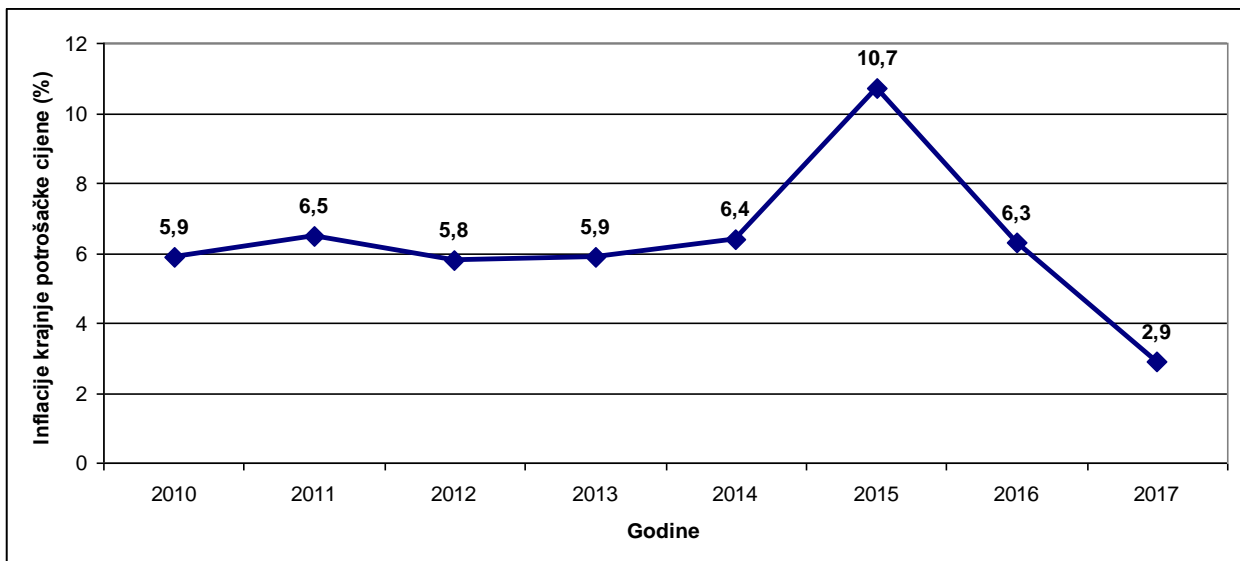
Zanimljiv je podatak da je nacionalno gospodarstvo Brazila prilikom izlaska iz recesije zabilježilo podatak porasta godišnje postotne promjene stope inflacije prosječne potrošačke cijene koja je manja od one s početka razmatranog razdoblja.

Tablica 16. **Inflacija krajnje potrošačke cijene, 2010.-2017. godine (u %)**

Godine	Inflacija krajnje potrošačke cijene (%)	Kumulativ inflacije (%)	Verižni indeks (Y(t)/Y(t-1))*100	Stopa promjene (Vt-100)	Bazni indeks (Y(t)/Y(b))*100
2010.	5,9	5,9			7,5=100
2011.	6,5	12,4	110,17	10,17	110,17
2012.	5,8	18,2	89,23	-10,77	98,31
2013.	5,9	24,1	101,72	1,72	100,00
2014.	6,4	30,5	108,47	8,47	108,47
2015.	10,7	41,2	167,19	67,19	181,36
2016.	6,3	47,5	58,88	-41,12	106,78
2017.	2,9	50,4	46,03	-53,97	49,15

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Grafikon 21. **Inflacija krajnje potrošačke cijene, 2010.-2017. godine (u %)**

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Inflacija krajnje potrošačke cijene u Brazilu (tablica 21.) tijekom razmatranog razdoblja ima trend rasta od 2010. do 2011. godine i od 2012. do 2015. godine te trend smanjenja od 2011. do 2012. godine i od 2015. do 2017. godine. Ostvareni kumulativ na kraju razmatranog razdoblja 2017. godine iznosi 50,40%, što je ukupno povećanje razmatranog razdoblja za 44,50%.

Promatrajući promjene svakog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa negativna 2012., 2016. i 2017. godine.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine, vidljivo je da se vrijednost inflacije prosječne potrošačke cijene smanjuje u 2012. i 2017. godini.

Prosječna vrijednost inflacije krajnje potrošačke cijene Brazila u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 6,30%, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 97,39%, prosječna stopa promjene je negativnih 2,61% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 107,75%.

Godišnja stopa inflacije prosječne potrošačke cijene i godišnja stopa inflacije krajnje potrošačke cijene govori nam o potencijalnim promjenama cijena u košarici roba i usluga koje predstavljaju izdatke za potrošnju u nekom gospodarstvu.

Razmatrajući navedene pokazatelj vidljivo je da su godišnje stope inflacije prosječne potrošačke cijene i krajnje potrošačke cijene gotovo identične i imaju isti trend kretanja.

Potrošnja u Brazilu je od 2010.-2015. godine bila je umjerena i nije imala prevelikih promjena koje bi predstavljale povećanje izdataka za potrošnju uslijed rasta cijena na tržištu. Takvo stanje zadržalo se sve do 2015. godine, kada su izdaci za potrošnju naglo porasli uslijed rasta cijena.

Gospodarske mjere koje su se poduzele u Brazilu radi rješavanja gospodarske krize dovele su do naglog smanjenja izdataka za potrošnju zbog čega se godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila na razinu ispod one koju je imala na početku razmatranog razdoblja.

3.4. Nezaposlenost

Stopa nezaposlenosti (tablica 17.) u razmatranom razdoblju bilježi ravnomjeren trend opadanja sve do 2015., 2016. i 2017. godine kada je evidentiran porast stope nezaposlenosti obzirom da se zbog teškog stanja u gospodarstvu zahvaćenom recesijom znatno povećao broj nezaposlenog stanovništva.

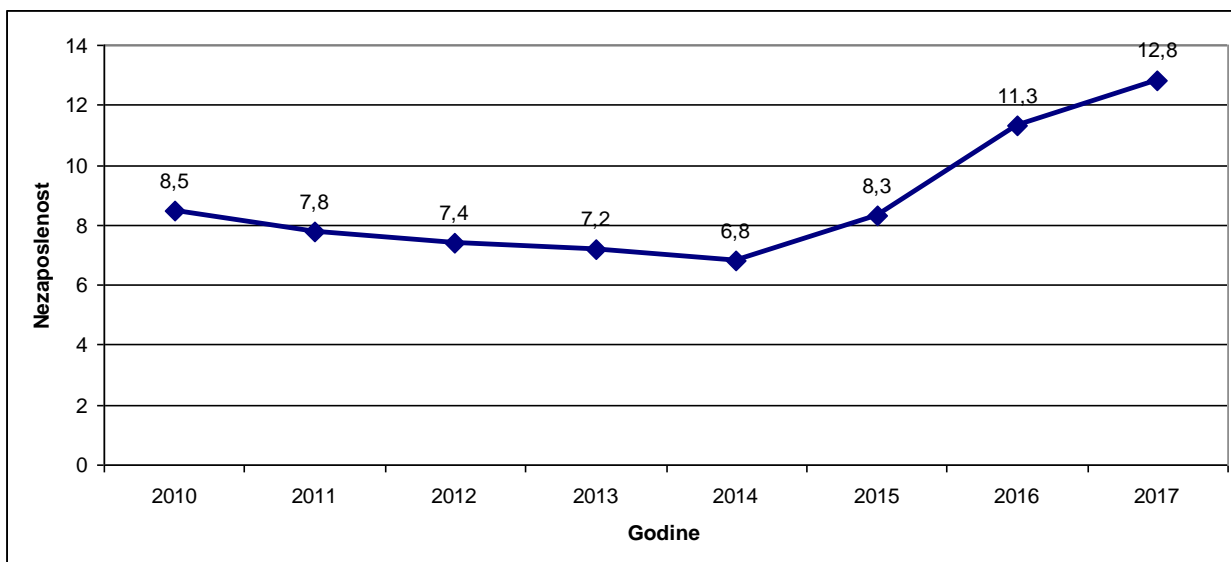
Problem nezaposlenosti u Brazilu nastaje uslijed gospodarske krize i ima trend opadanja što je također rezultat gospodarskih mjera i strategija te gospodarske politike sadašnje vladajuće strukture.

Tablica 17. **Nezaposlenost, 2010.-2017. godine (u %)**

Godine	Nezaposlenost	Kumulativ nezaposlenosti	Verižni indeks $(Y(t)/Y(t-1))*100$	Stopa promjene $(Vt-100)$	Bazni indeks $(Y(t)/Y(b))*100$
2010	8,5	8,5			8,5=100
2011	7,8	16,3	91,76	-8,24	91,76
2012	7,4	23,7	94,87	-5,13	87,06
2013	7,2	30,9	97,30	-2,70	84,71
2014	6,8	37,7	94,44	-5,56	80,00
2015	8,3	46	122,06	22,06	97,65
2016	11,3	57,3	136,14	36,14	132,94
2017	12,8	70,1	113,27	13,27	150,59

Izvor: Vlastita izrada tablice prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national dana, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Grafikon 22. Nezaposlenost, 2010.-2017. godine (u %)

Izvor: Vlastita izrada grafikona prema podacima sa izvora: World and regional statistic, national data, Maps, rankings – World Dana Atlas knoema.com, <https://knoema.com/atlas> i <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.) koji uključuje izvore: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured Europskih zajednica (20.08.2020.)

Nezaposlenost tijekom razmatranog razdoblja (grafikon 22.) ima trend smanjivanja od 2010. do 2014. godine te trend naglog rasta od 2014. do 2017. godine. Ostvareni kumulativ na kraju razmatranog razdoblja 2017. godine iznosi 70,10%, što je ukupno povećanje razmatranog razdoblja za 61,60%.

Promatrajući promjene svakog vremenskog intervala u odnosu na prethodni vidljivo je da je stopa nezaposlenosti negativna od 2010. do 2014. godine.

Ako se u razmatranom razdoblju kao baza uzme vrijednost 2010. godine, vidljivo je da se nezaposlenost konstanto smanjuje do 2014. godine, a zatim konstantno raste do 2017. godini.

Prosječna vrijednost inflacije krajnje potrošačke cijene Brazila u razmatranom razdoblju od 2010. do 2017. godine iznosi 8,76%, prosječna postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na prethodni interval iznosi 107,12%, prosječna stopa promjene je 7,12% te postotna promjena vrijednosti vremenskog intervala u odnosu na vrijednost baznog intervala iznosi 103,3%.

3.5. Mjere ekonomske politike Brazila

Mjere ekonomske politike Brazila temelje se na osnovnoj funkciji države da osigura unutarnju i vanjsku sigurnost, infrastrukturu i skrb za svoje stanovništvo, a za što je između ostalog potrebno kvalitetno gospodarstvo.

Mjere ekonomske politike koje poduzima Brazil prvenstveno su politika dohotka, aktivnosti države usmjerene prema stvaranju veličine, sastava i raspodjele društvenog proizvoda.

U tržišnom gospodarstvu ekonomska politika Brazila usmjerena je na mjeru fiskalne politike oko smanjivanja javnih rashoda, privatizaciju, deregulaciju i globalne poslovne promjene. Stvaraju se uvjeti za poticanje samostalnih gospodarskih subjekta privatnog sektora kako bi se povećala zaposlenost, štednja i investicije. Rješavaju se neprofitabilnih tvrtki u korist privatnog sektora i omogućavaju investiranja čime povećavaju proizvodnju i ostvaruju preduvjete za rast gospodarstva.

Tijekom razmatranog razdoblja Brazil kroz državni i privatni sektor, u cilju slobode poduzetništva, potrošnje, tržišnog nadmetanja, vanjskotrgovinske razmjene, tehničko-tehnološkog napretka, gospodarskog rasta i rasta proizvodnosti, socijalne sigurnosti i pune zaposlenosti, stabilnosti cijena i vanjskog-trgovinske ravnoteže, uklanja zapreke koje su stvorile prijašnje državne intervencije i pronalazi nova rješenja kao odgovor na trenutno stanje gospodarstva.

Brazil razvija i investira u svoju infrastrukturu. Usmjerava se prema tehničko tehnološkom progresu u svrhu povećanja produktivnosti rada. Brazilsko gospodarstvo okupilo je automobilsku, avionsku i istraživačku industriju.

Brazil ne podržava zaduživanje kako to ne bi imalo negativne efekte na gospodarski rast, stvara i upotrebljava resurse, stvara i upotrebljava kapital, usmjerava se na istraživanje i razvoj novih ideja, nastoji povećati zaposlenost, nastoji ostvariti konkurentnost i stabilnost.

Brazilska vladajuća struktura kroz fiskalnu politiku, monetarnu politiku, politiku dohotka i vanjskotrgovinsku politiku usmjerena je na politiku stvaranja vanjske trgovine, stvaranja valutnog tečaja, vanjskotrgovinskog uređenje i na gospodarske integracije.

4. ANALIZA USPJEŠNOSTI SEGMENTA GOSPODARSTVA BRAZILA

Gospodarstvo je ljudska aktivnost koju čine tri osnovna čimbenika, a to su proizvodnja, potrošnja i razmjena. Sve rjeđe gospodarstvo može biti samoopskrbeno, a s obzirom na razinu i nositelja razlikujemo individualno i gospodarstva trgovačkih subjekata, te lokalno, regionalno, nacionalno i svjetsko gospodarstvo.

Gospodarske aktivnosti su isprepletene i međuovisne. Dijele se na aktivnosti primarnog sektora (poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo); sekundarnog sektora (industrija, građevinarstvo, rudarstvo, energetika, brodogradnja i proizvodno obrtništvo); tercijarnog sektora (trgovina, promet, ugostiteljstvo, bankarstvo i turizam) te kvartarnog (neproizvodnog) sektora (školstvo, zdravstvo, vojska, policija i uprava).

Karta 4. **Ekonomske aktivnosti gospodarstva Brazila**

Izvor: Wikiwand – Privreda Brazila [wikiwand.com](https://www.wikiwand.com/bs/Privreda_Brazila);
https://www.wikiwand.com/bs/Privreda_Brazila (20.08.2020.)

4.1. Analiza čimbenika gospodarstva Brazila

Analiza čimbenika gospodarstva Brazila u razmatranom razdoblju obuhvaća analizu odnosa u proizvodnji, potrošnji i razmjeni u kojima sudjeluje Brazil unutar svoga nacionalnog gospodarstva i u međunarodnoj zajednici.

4.1.1. Proizvodnja

Proizvodnja u Brazilu obuhvaća stvaranje robe i usluga u primarnom sektoru, sekundarnom i tercijarnom sektoru. Prema podacima sa početka razmatranog razdoblja, 2010. godine Brazil ima zaposlenih u poljoprivredi 4,7% radne snage, industriji 28,7 % radne snage te u uslužim djelatnostima 65,8% radne snage.

Brazilska proizvodnja je u razmatranom razdoblju svestrana i raznolika, proizvodi se od automobila, čelika i petrokemije, računala, aviona do trajnih potrošačkih dobara. Veliki je proizvođač električne i nuklearne energije. Posebno ima razvijenu proizvodnju usluga među kojima se ističu bankarske i usluge osiguranja.

Gotovo sva proizvodnja Brazila smještena je u tzv. "brazilskom trokutu" kojeg čine tri grada Sao Paulo, Rio de Janerio i Belo Horizonte te njihova okolina gdje se industrija počela razvijati iskorištavanjem nalazišta zlata i dijamanta još u 18. stoljeću.

4.1.2. Potrošnja

Potrošnja u bilo kojem nacionalnom gospodarstvu rezultat je stjecanja koristi te uporaba prirodnih ili proizvedenih dobara i usluga radi zadovoljavanja individualnih ili kolektivnih potreba. Krajnja svrha aktivnosti nacionalnog gospodarstva Brazila je povećanje potrošnje kako bi se povećale koristi i vrijednosti za raspodjelu dohotka. Potrošnja ovisi o potražnji, a povećanjem potrošnje razvija se industrija, raste dohodak i povećava se potražnja.

U razmatranom razdoblju dolazi do pada potrošnje uslijed usporenih gospodarskih aktivnosti nacionalnog gospodarstva Brazila što dovodi do pada realnog

BDP-a, nižeg stupnja iskorištenosti proizvodnih kapaciteta pogođenih padom cijena na tržištu, izgubljenog povjerenja ulagača i povećane stope nezaposlenosti. Zbog toga vlasnička struktura Brazila poseže za novim mjerama ekonomske politike u cilju saniranja problema u gospodarstvu, povećanja potrošnje radi ekonomskog rasta i gospodarskog razvoja.

4.1.3. Razmjena

Proučavanje razmjene Brazila između ostalog obuhvaća proučavanje zakonitosti u međunarodnoj razmjeni te proučavanje bilance plaćanja promatranog nacionalnog gospodarstva. Svako nacionalno gospodarstvo ima više razloga zbog kojih sudjeluje u razmjeni, ali je svakako primarni razlog tomu nabava sirovina ili energenata te nabava intermedijarnih dobara (sirovina, reprodukcijских materijala i poluproizvoda) potrebnih u procesu proizvodnje radi zadovoljavanja potreba oba nacionalna gospodarstva.

Za nacionalno gospodarstvo Brazila možemo sa sigurnošću reći da ne pripada u svjetska nacionalna gospodarstva koja su energetska i sirovinska ovisna. Brazil raspolaže sa dovoljnom količinom energenata, rudama, sirovom naftom i prirodnim plinom, te sa proizvodima primarne djelatnosti, sa kojima osim što u dovoljnoj mjeri zadovoljava vlastite potrebe, može zadovoljiti potrebe drugih nacionalnih gospodarstava.

Intermedijarna dobra potrebna za proizvodnju su također jedan od bitnih elemenata robne razmijene i u robnoj razmjeni zauzimaju visoki udio. Razvoj industrije nacionalnog gospodarstva Brazila može se tumačiti kao djelomična tendencija Brazila povećanju izvoza takvih dobara prema onim nacionalnim gospodarstvima kojima su potrebna ili nužna za proizvodnju prema uvozu.

Statistički pokazatelji o uvozu govore nam da u nacionalnom gospodarstvu Brazila postoji dio potreba koje oni unatoč visokoj raspoloživosti resursima ne mogu zadovoljiti vlastitom proizvodnjom. Pojedina nacionalna gospodarstva nude inovacije ili imaju komparativne proizvode zbog kojih se zadovoljenje potreba i neograničenost tržišta sve više globalizira.

Statistički pokazatelji o izvozu govore nam prvenstveno o njegovoj vrijednosti za nacionalno gospodarstvo Brazila. Činjenica da vrijednosti izvoza premašuju vrijednost uvoza i omogućavaju razinu proizvodnje koja premašuje potražnju samo domaćeg tržišta vrlo je značajna i donekle očekivana budući da se nacionalno gospodarstvo Brazila ocjenjuje uspješnim i neograničenim, zbog čega Brazil nije prisiljen ostvarivati visoku vrijednost uvoza.

4.2. Analiza osnovnih djelatnosti gospodarstva Brazila

Potencijal svim djelatnostima nacionalnog gospodarstva Brazila su posjedi velikih površina zemlje i prirodna bogatstva zemlje, posjedi velikih površina šume i njeno vodeno bogatstvo.

4.2.1. Primarni sektor

Najrazvijenija grana primarnog sektora je poljoprivreda. Glavni proizvodi koje proizvodi Brazil su kava, soja i narandže. Brazil je regionalni u proizvodnji šećerne trske. Uzgaja se grah, kukuruz, kakao, banane, riža, biber, luk, kikiriki, čaj i duhan. Brazil proizvodi dovoljno hrane za svoje potrebe (79%) te izvozi (21%) proizvedene hrane. Stočarstvo se zasniva na uzgoju goveda (55 mil.), svinje (0,30 mil.), ovce (0,16 mil.), konji (0,7 mil.). Brazil je među vodećim zemljama u svijetu po broju grla stoke (preko 200 mil.). Razvijena je mesna industrija i peradarstvo. Brazil raspolaže sa puno vodenih površina koje obiluju bogatom florom i faunom, te bogatstvom raspoloživih resursa. Šume pokrivaju oko 3/5 površine Brazila, odnosno između 1/6 i 1/7 ukupne površine pod drvećem na svijetu. Proizvodnja drvetom najintenzivnija je na jugu i jugoistoku zemlje, gdje Brazil posjeduje plantaže eukaliptusa radi proizvodnje celuloze i papira.⁶⁰

⁶⁰ Brazil – Wikipedia hr.m.wikipedia.org; https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Gospodarstvo_Brazila (23.08.2020.)

4.2.2. Sekundarni sektor

Većina industrijskih pogona Brazila smještena je na jugu i jugoistoku zemlje premda ima ulaganja i u sjeveroistočni dio zemlje. Uloga industrije u djelatnostima i aktivnostima nacionalnog gospodarstva Brazila znatno se smanjila, ali i dalje čini 1/3 brazilskog BDP-a. Glavne industrije su zrakoplovna industrija, industrija čelika, rude željeza, ugljena, strojogradnja, namjenska industrija, tekstil i odjeća, nafta, cement, kemikalije i umjetna gnojiva. Brazil je u građevinarstvu razvio cementnu industriju. Obiluje bogatim rudnim bogatstvom (nalazišta boksita, željeza, mangana, nikla, fosfata, platine, urana, grafita, te zlata i dijamanta), ima razvijenu energetiku iz obnovljivih izvora (hidroenergiju i nuklearnu), brodogradnju koja za sobom povlači razvoj drugih industrija i proizvodno obrtništvo.⁶¹

3.2.3. Tercijarni sektor

Trgovina je u Brazilu vrlo razvijena grana djelatnosti povezana sa drugim djelatnostima. Brazil razvija prometnu infrastrukturu intenzivno (cestovnu mrežu duljine 1 560 903 km., željezničku mrežu duljine oko 30 051 km, mrežu unutarnje plovidbe sa 44 000 km plovnih rijeka i kanala na Amazoni i njenim pritokama) i ima oko 4 000 zračnih luka. Brazilskom gospodarstvu turizam je značajan sektor u više regija, a najčešća je turistička destinacija posjetitelja sa prostora Južne Amerike. Bankarski sustav banke i bankarski sustavi u Brazilu imaju važnu ulogu u funkcioniranju države na nacionalnoj i globalnoj razini.⁶²

⁶¹ Ibidem.

⁶² Brazil – Wikipedia hr.m.wikipedia.org; <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (23.08.2020.)

3.2.4. Kwartarni sektor

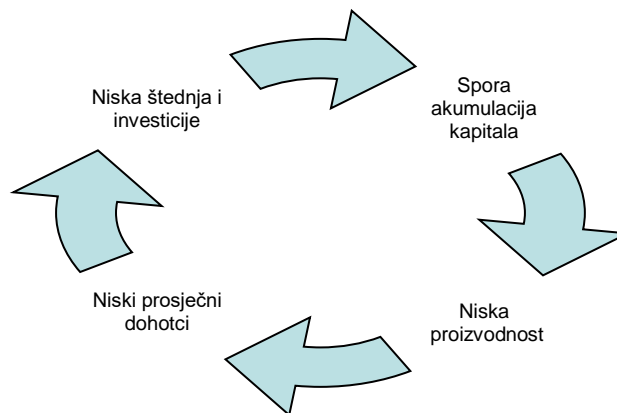
Obrazovanje je u Brazilu podijeljeno na tri razine (temeljno obrazovanje, srednje obrazovanje te visoko obrazovanje) Brazil ima preko 750 instituta visokog obrazovanja, te najprestižnija su Sveučilište u Sao Paolu, Sveučilište u Campinasu i Federalno sveučilište u Rio de Janeriu. Obzirom na demografske pokazatelje, visoku životnu dob stanovništva i nizak mortalitet, zdravstveni sustav Brazila ocjenjuje se zadovoljavajućim za podmirenje potreba svoga stanovništva. Brazilska kultura vuče korijene iz portugalske kulture, a Portugalci su u Brazil uveli katolicizam i kolonijalne arhitektonske stilove.

5. GOSPODARSKI RAZVOJ BRAZILA

Ekonomsko blagostanje i kvaliteta života nacije, regije, lokalne zajednice ili pojedinca cilj su i rezultat dobro vođenog gospodarskog razvoja. Teorije o gospodarskom razvoju razvijale su se nakon drugog svjetskog rata kroz tri različita pristupa. Na početku, iza drugog svjetskog rata, smatralo se da gospodarskom razvoju pridonosi rast proizvodnje, pa se tako Brazil najprije orijentirao prema rastu proizvodnje. Šezdesetih godina rast proizvodnje nadograđen uvođenjem modela jednakosti radi smanjivanja siromaštva i preraspodjele imovine. Osamdesetih godina uvodi se koncept održivog razvoja.

Elementi gospodarskog razvoja nacionalnog gospodarstva su ljudski resursi, prirodni resursi, kapital i tehnologija. Brazil obiluje sa svim tim elementima. Gospodarski razvoj se suočava se zaprekama u kombiniranju tih elemenata i ne dozvoljava da se nacionalno gospodarstvo Brazila nađe i zatoči u tzv. "začaranom krugu siromaštva" poput prikazanog na slici broj 4. Brazilsko gospodarstvo spremno se suočava sa problemom.

Slika 4. **Začarani krug siromaštva**

Izvor: vlastita obrada prema izvoru Samuelson, A.P., Nordhaus D.W., Ekonomija, Mate marketing tehnologija, dvetnaesto izdanje, Zagreb, 2010, str. 531

"Suvremena teorija gospodarskog razvoja ističe zamke niske razine koje nastaju zbog ubrzanog rasta populacije, niske produktivnosti ili niske "povezanosti".⁶³ Svaki pristup rješavanja ili izlaska iz zamke siromaštva zahtijeva osmišljavanje dobre strategije gospodarskog razvoja kako bi se potaknuo tzv. "kreposni krug" brzog ekonomskog razvoja i pokrenuo "kotač" gospodarskog razvoja. Rezultat svega ili "veliki proboj" nekada se ne završi pozitivno, ali ako se uspije napraviti iskorak nacionalno gospodarstvo će ostvariti gospodarski rast i pokrenuti gospodarski razvoj.

"Privredni razvoj možemo definirati kao dinamičan proces povećanja stupnja zadovoljenja ljudskih potreba."⁶⁴ Gospodarski razvoj glavni je nositelj generiranja potreba. "Zato se privredni razvoj može shvatiti kao stalna utrka između ljudskih potreba i mogućnosti njihova zadovoljenja, u kojoj mogućnosti nastoje dostići potrebe. Veći stupanj razvoja proizvodnih mogućnosti, što znači povećanje količine i kvalitete proizvodnih faktora kao i stupnja efikasnosti njihove uporabe, omogućuje i veći stupanj zadovoljenja materijalnih potreba društva i kvalitetu življenja (bolji okoliš, zdravlje i dr.)."⁶⁵

Gospodarski razvoj je povezan sa demografskim razvojem jer sve promjene koje nastanu demografskim razvojem imaju izravan utjecaj na društveni i gospodarski razvoj. Gospodarski razvoj je proces koji ima svoje ciljeve i politike ostvarivanja. Ekonomski razvoj Brazila daje nam odgovor što se u njegovom nacionalnom gospodarstvu događa vezano uz problem siromaštva, problem nezaposlenosti i problem nejednakosti. Jedan ili dva pogoršana problema, a osobito ako su pogoršana sva tri problema i više ne možemo govoriti da se nacionalno gospodarstvo gospodarski razvija. Nacionalno gospodarstvo ostvaruje ekonomski razvoj i ekonomski rast ako u jednom dužem periodu razmatranog razdoblja, najmanje tri godine, ima rast BDP najmanje od 5 %. Elementi ekonomskog razvoja Brazila prvenstveno su: prirodni i energetske resursi, tehnološke promjene i progres te obrazovanje i znanje kao ključni razvojni element, slijede ih stanovništvo, kapital i kapitalna dobra, organizacija i poduzetništvo.

⁶³ Samuelson, A.P., Nordhaus D.W., Ekonomija, Mate marketing tehnologija, dvetnaesto izdanje, Zagreb, 2010, str.531

⁶⁴ Babić, M., Makroekonomija, Mate d.o.o. Zagreb, 1998, deseto dopunjeno i izmijenjeno izdanje, str. 449

⁶⁵ Ibidem.

6. KONCEPT ODRŽIVOG RAZVOJA GOSPODARSTVA BRAZILA

6.1. Koncept održivog razvoja

Zaštita okoliša globalni je cilj Prve konferencije UN-a o zaštiti okoliša održanoj 1972. godine u Stocholmu, a na kojoj je sudjelovalo 113 država, 1200 sudionika i oko 400 raznih organizacija. Koncept održivog razvoja globalno je prihvaćen na konferenciji UN-a o okolišu i održivom razvoju održanom 1992. godine u Rio de Janeiru u Brazilu pod nazivom "Earth Summit".⁶⁶

Održivi razvoj (slika 5. i 6.) definira se kao usklađenost gospodarskog rasta i racionalnog korištenja prirodnih resursa. Koncept održivog razvoja oblik je politike razvoja kojom se u nacionalnom gospodarstvu nastoje zadovoljiti gospodarske, socijalne i ekološke potrebe društvenih zajednica u smislu kratkoročne, srednjoročne i dugoročne dobrobiti.

Slika 5. Održivi razvoj

Izvor: <http://cirkularnaekonomija.org/sta-je-cirkularna-ekonomija/koncept/> (24.08.2020.)

„Ekonomija je dimenzija koja ne postoji odvojeno od društva, ona izranja iz njega. Često zaboravljamo kako priroda postoji neovisno i od ekonomije i od društva.“⁶⁷

⁶⁶ Earth Summits – Wikipedia en.wikipedia.org; https://en.wikipedia.org/wiki/Earth_Summits (28.08.2020)

⁶⁷ Šimleša, D., Ekološki otisak, kako je razvoj zgazio održivost, Zagreb, 2010, Zagreb

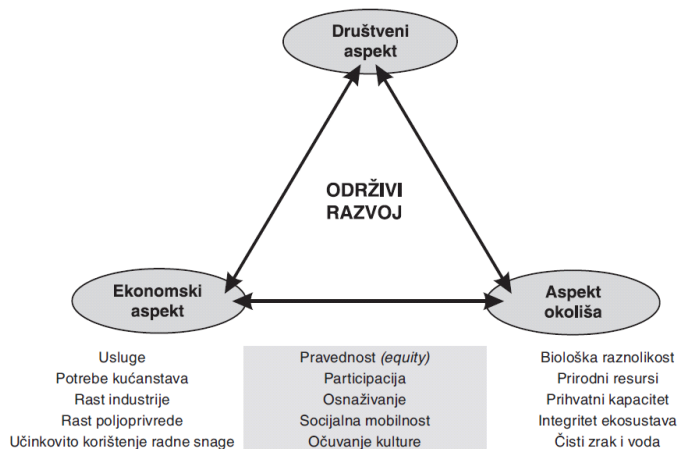
Slika 6. Vrijednosti i dimenzije održivog razvoja

Izvor: http://www.korakpokorak.hr/upload/Dijete_vrtic_obitelj/dijete_vrtic_obitelj_74.pdf
(28.08.2020.)

Koncept održivog razvoja (slika 7.) podrazumijeva razvoj kojim se zadovoljavaju potrebe današnjih naraštaja a da se pritom ne ugrožavaju mogućnosti budućih naraštaja u zadovoljavanju njihovih potreba. Povezuje njegove tri osnovne sastavnice: gospodarstvo, okoliš i društvo. Složeni je proces koji za cilj ima ostvarivanje pozitivnih međusobno povezanih i ovisnih gospodarskih, ekoloških i društvenih učinaka.

Slika 7. Koncept održivog razvoja

Izvor: https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/knjige/participativno_upravljanje_za_odrzivi_razvoj.pdf pristupljeno 28.08.2020.

Ravnoteža koncepta održivog razvoja Brazila poput koncepta u drugim nacionalnim gospodarstvima ovisi o održivosti sve tri sastavnice. Forsiranje jedne sastavnice koncepta održivog razvoja na štetu drugih može unutar nacionalnog gospodarstva ozbiljno narušiti ravnotežu koncepta održivog razvoja. Brazil poput svih drugih nacionalnih gospodarstva ne može ostvarivati koncept održivog razvoja ukoliko ima gospodarski rast bez brige za okoliš i društvo, blagostanje društva koje zanemaruje gospodarski rast i brigu o okolišu te zaštitu okoliša koja zanemaruje potrebe društva i gospodarstva. Brazilsko nacionalno gospodarstvo, općenito promatrano, forsiranjem gospodarstva i okoliša postiže održivo gospodarstvo, ali zanemaruje globalne društvene potrebe što vodi do poremećaja i socijalnih problema. Sve snage usredotočene su na brigu samo o potrebama gospodarstva i društva čime u velikoj mjeri nastoje osigurati privremeno blagostanje i socijalnu pravednost koje će se dugoročno gledano narušiti zbog stradanja okoliša. Samo kada postoji održivo gospodarstvo i socijalna pravednost društvene zajednice u zdravom okolišu može se očekivati održivi razvoj i dugoročno blagostanje.

Koncept održivog razvoja promatranog nacionalnog gospodarstva od 2010.-2017. godine dinamičan je proces promjena upravljani zajedničkim snagama pojedinaca, gospodarstva i institucija. Obzirom da je gospodarstvo Brazila bilo u ozbiljnim problemima i krizi navedeno se odrazilo na ravnotežu koncepta održivog razvoja. Više je nego vidljiva trenutna pojačana briga vladajuće strukture Brazila zbog potrebe saniranja problema u gospodarstvu uzrokovanih gospodarskom krizom i recesijom. Dugoročno gledano, velika je vjerojatnost da će se narušiti ravnoteža koncepta održivog razvoja u smislu poremećaja i narušavanja socijalne pravednosti u društvenoj zajednici te stradanja okoliša kao posljedica nekontroliranog gospodarenja. Koncept održivog razvoja svakog nacionalnog gospodarstva kao strateško opredjeljenje podrazumijeva uspješno poslovanje i ostvarivanje prihoda, odgovornost prema pojedincu u društvenom okruženju i globalno smanjivanje štetnog utjecaja na okoliš. Kada promatramo nacionalno gospodarstvo Brazila u razmatranom razdoblju vidimo da ono ima teret detektirati aktivnosti i projekte koji zadovoljavaju osnovna strateška opredjeljenja koncepta održivog razvoja svog nacionalnog gospodarstva.

„Ekonomska održivost se definira kao ostvarivanje rasta, učinkovitost i pravedna distribucija bogatstva. Društvena održivost se opisuje kao sudjelovanje u donošenju odluka, mobilnost i kohezija, te ostvarivanje društvenog identiteta. Ekološka održivost predstavlja cjelovitost ekosustava, kapaciteta i zaštitu prirodnih resursa.“⁶⁸

Brazil je trenutno suočen sa problemom uzimanja u obzir gospodarskih i društvenih činitelja te činitelja vezanih za zaštitu okoliša što će dugoročno gledano ostaviti svoje posljedice na koncept održivog razvoja. Odluke koje donose i aktivnosti koje poduzimaju za stvaranje vrijednosti u svom nacionalnom gospodarstvu premalo koriste koncept održivog razvoja. Kritike međunarodne zajednice sve češće su usmjerene prema Brazilu zbog slabe brige i uništavanja okoliša, prvenstveno radi uništavanja ekološkog sustava važnog za cjelokupnu međunarodnu zajednicu, a koji teritorijalno pripada Brazilu. Konceptu održivog razvoja Brazila nedostaje da u procesu promjena, upotreba resursa, usmjeravanja investicija, tehnološkom razvoju i institucionalnim promjenama usklade etične principe u odnosu na raspoloživa prirodna dobra, potrebe današnjih i budućih naraštaja i društvenih zajednica, te pravilnu raspodjelu vrijednosti između bogatih i siromašnih. Gospodarstvo i razvoj gospodarstva Brazila zanemaruje konkretne smjernice za smanjenje određenih djelatnosti koje ozbiljno ugrožavaju prirodni okoliš zemlje i njezino prirodno naslijeđe, a koje bi trebale biti ne samo dio politike nacionalnog gospodarstva, već i ozbiljne međunarodne suradnje. Šteta koja nastaje međunarodnoj zajednici, globalno zatopljenje, staklenički plinovi, širenje pustinja, kisele kiše, trošenje pitke vode i nestajanje prašuma, naočigled međunarodnoj društvenoj zajednici pojavljuje se dalje od mjesta nastanka i nije zanemariva.

Amazonska prašuma ili popularno nazvano "pluća planeta" jedno je od najbogatijih prirodnih staništa na svijetu, raznolike flore i faune, glavni generator kisika na planeti i glavni apsorbent ugljičnog dioksida. Amazonska prašuma svjetsko je oružje sa teritorija Brazila u borbi protiv globalnog zatopljenja. Međutim, nekada netaknuti dio prirode, danas se uvelike narušava sječom šuma, požarima i urbanizacijom. Sve

⁶⁸ V., Bilas, S., Franc, R., Ostojčić, Višedimenzionalnost održivog razvoja, Udžbenik Sveučilišta u Zagrebu, Notitia d.o.o., 2017, str. 4

navedeno utječe prvenstveno na gubitak raznolikosti ekosustava i sposobnost borbe protiv globalnog zatopljenja. Brazilska vladajuća struktura zbog Amazonske prašume sve više se suočava sa problemima koje donosi gospodarski razvoj. Ratari i stočari pale dijelove šuma kako bi oslobodili prostor za uzgoj povrća i voća te prostor za ispašu stoke, ljudima je dozvoljeno da na dijelu zaštićene šume grade i eksploatiraju rudna bogatstva kako bi se potaknuo ekonomski rast. Naizgled stabilno i čvrsto gospodarstvo Brazila i uspješni gospodarski pokazatelji nacionalnog gospodarstva sve više su sukobu interesa sa društvenom pravičnosti i sa zaštitom okoliša u nacionalnim i globalnim razmjerima.

"Stopa deforestacije u najvećoj svjetskoj tropskoj šumi, prema preliminarnim podacima brazilskog Nacionalnog instituta za svemirska istraživanja (INPE), premašila je 3.926 kvadratnih kilometara prošlog mjeseca ...

...Bolsonaro se zalaže za otvaranje zaštićenih dijelova Amazona za komercijalne aktivnosti, što će prema upozorenjima ekologa dodatno ohrabriti drvosječe, rizične rudarske poduhvate i rančere koji žele profitirati od deforestacije...

...Amazon je dom otprilike polovine preostale tropske šume u svijetu i oko 10 odsto poznatih vrsta na Zemlji. Aktivisti kažu da se svakog minuta uništi površina brazilske prašume veća od fudbalskog terena. Bolsonaro prkosi takvim ocjenama i stranim kritičarima poručuje: Amazon je naš, a ne vaš."⁶⁹

Neracionalno raspolaganje sa gotovo svim resursima dovelo je prirodni okoliš i netaknutu prirodu u Brazilu do velikih promjena. Sječom šuma, izgradnjom infrastruktura, izgradnjom hidroelektrana na rijekama, eksploatacijom rudnih bogatstva, eksploatacijom nafte i plina, naseljavanjem i urbanizacijom, izlovom životinja i ribe, mijenjanjem prirodnih staništa, zagađenjima i klimatskim promjenama sustavno se mijenjaju i uništavaju postojeći ekosustavi te sve manje ostavlja mogućnost stvaranja kvalitetnog koncepta održivog razvoja. Razvoj gospodarstva i uspješnost pojedinih segmenata gospodarstva kao što su stočarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, drvna industrija i rudarstvo, danas u Brazilu ovise o velikoj eksploataciji prirodnih resursa, ali znatno umanjuje vrijednost i brigu cjelokupne društvene zajednice za prirodni okoliš te

⁶⁹ Slobodna evropa Slobodnaevropa.org; <https://www-slobodnaevropa.org>

interes globalne zajednice na svjetskoj razini za rješavanje probleme očuvanja prirodnog okoliša.

„...preostaje nam još jedno ili dva desetljeća za spas preostalih divljih područja, o čemu će biti riječi i na predstojećoj UN-ovoj Konferenciji o bioraznolikosti, koja će se održati od 13. do 29. studenog u egipatskom Šarm El Šeiku. Bez obzira na takve brojne skupove, na kojima se obično redaju zastrašujući podaci i uzaludni vapaji, do sada nije bilo osmišljene politike na globalnoj razini.“⁷⁰

Amazonska prašuma u Brazilu za međunarodnu zajednicu u okvirima koncepta održivog razvoja prirodni je prostor od posebnog općedruštvenog značaja, koji ima neprocjenjive vrijednosti i čiju vrijednost ekološki i etički vrednuje. Gospodarski gledano, nacionalno društvo Brazila promjenom vladajuće strukture promijenilo je u okvirima svoje društvene zajednice kriterij za vrednovanje prirodnog prostora kojemu se vrijednost nije mogla novčano izraziti, „dirnulo“ je u donedavno zaštićeni prirodni prostor od posebnog značaja i otvorilo ga novim mogućnostima stvaranja vrijednosti. Ovim postupkom zatvorena je vrijednost koju je Amazonska prašuma imala za regionalni identitet i kulturnu baštinu dijela domorodačkog stanovništva. Potrošačko društvo Brazila ili potrebe tog društva od kuda kreću sve promijene donedavno su bile u korelaciji sa konceptom održivog razvoja (zadovoljavanje potreba današnjih naraštaja a da se pritom ne ugrožavaju mogućnosti budućih naraštaja u zadovoljavanju njihovih potreba). Vladajuća struktura Brazila, vodeći se potrebama svoga nacionalnog gospodarstva, donijela je odluku da se vrijednost Amazonske prašume eksploatira na posve drugačiji način od dosadašnjeg te promijenila politiku koncepta održivog razvoja.

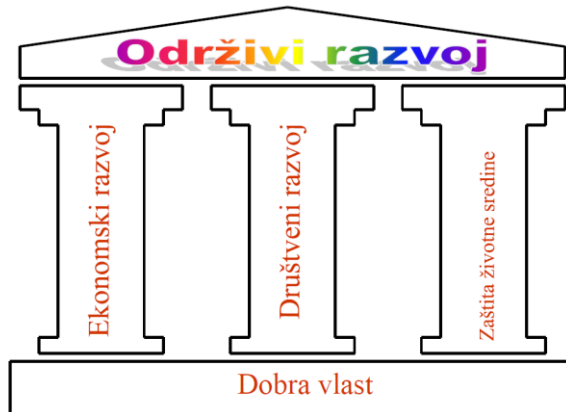
Strategija novog koncepta održivog razvoja (slika 8.) u Brazilu bavi se vrijednostima i životnim stilom naše sadašnjosti, koja obuhvaća održivi ili neodrživi razvoj, a ne rješava problem koncepta održivog razvoja u budućnosti jer će ljudi u budućnosti imati neke druge potrebe. Koncept održivog razvoja svode na potrebe sadašnjeg svog društva, a budućim generacijama ostavljaju slobodu izbora. Prosječni godišnji prirast stagnira ili je u opadanju za 0,1 % premda se broj stanovnika konstantno

⁷⁰ <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/samo-pet-drzava-kontrolira-70-posto-nedirnite-divljine-u-svijetu-ključne-za-opstanak-foto-20181110> (28.08.2020.)

povećava i prema konceptu održivog razvoja Brazil ima tendenciju da se smjesti među visokorazvijene zemlje obzirom na opadanje prosječne godišnje stope prirasta (povećana prosječna godišnja stopa stanovnika očekuje se u zemljama u razvoju i siromašnim zemljama) koja u konceptu održivog razvoja može zadovoljiti potrebe svog stanovništva.

Brazil obiluje bogatstvom obnovljivih i neobnovljivih resursa te u okvirima koncepta održivog razvoja konstantno pronalazi načine kako efikasno iskoristiti svoje resurse i kako ih trošiti. Nacionalno gospodarstvo Brazila raspolaže sa resursima u dostatnim količinama, a prema sadašnjim kapacitetima resurse troše ispod maksimuma iskoristivosti i daleko od točke neugrožavanja sposobnosti njihove obnove. Tehnološki procesi i tehnologija za proizvodnju u Brazilu visoko je razvijena, a primjereno konceptu održivog razvoja nije ugrožavajući za funkcioniranje ekosustava i biosfere.

Slika 8. **Determinante održivog razvoja**

Izvor: <https://vts.edu.rs/wp-content/uploads/2020/03/Osnovi-odr%C5%BEivog-razvoja-skripta-IV- PIM.pdf>
(28.08.2020.)

6.2. Indikatori utjecaja na koncept održivog razvoja gospodarstva Brazila

Indikatori utjecaja na koncept održivog razvoja daju realnu sliku stanja i jasan odgovor na pitanje ima li neko nacionalno gospodarstvo ili nema koncept održivog razvoja. U indikatore utjecaja na koncept održivog razvoja ubrajamo bruto domaći proizvod (BDP), indeks ljudskog razvoja (HDI) i ekološki otisak.

BDP je indikator utjecaja koji se najčešće koristi kao faktor određivanja utjecaja na koncept održivog razvoja.

Indeks ljudskog razvoja (Human Development Index – HDI), formula je koja se koristi za mjerenje siromaštva, pismenosti, obrazovanja, očekivanog trajanja života i drugih čimbenika. Koristi se za razvrstavanje zemalja na razvijene (zemlje I. reda), zemlje u razvoju (zemlje II. reda) i nerazvijene (III. zemalje svijeta) i u sklopu Razvojnog programa UN-a od 1993. godine. HDI mjeri tri osnovne stvari u ljudskom životu: očekivani životni vijek od rođenja, znanje koje se mjeri pismenošću i dostojan životni standard koji se mjeri BDP-om po glavi stanovnika. Države članice UN-a koriste HDI bi se rangirale zemlje prema formuli. Alternativna mjera je indeks siromašnih zemlja.

Ekološki otisak je mjera ljudskog utjecaja na prirodne resurse. Pokazuje način na koji živimo, odnosno odnos između čovjekovih zahtjeva i gospodarskih djelatnosti na biološko produktivno područje i zemljine regenerativne sposobnosti. Indikatorom utjecaja istražujemo realnu sliku obilježja održivog razvoja, potrebe da se povežu krajnji cilj postavljen radi osiguranja kvalitetnog života sa krajnjim uvjetima postavljenim zbog ograničenosti sa prirodnim resursima. Ekološki otisak se računa u usporedivoj jedinici, globalnim hektarima. Dakle, izračunavamo koliko nam je površine u hektarima potrebno da zadovoljimo svoje potrebe za hranom, energijom, građevinom, prometom, uslugama i drugim važnim kategorijama. Za izračun ekološkog otiska koristimo dva faktora:

- faktor prinosa (pokazatelj se stavlja u odnos prema svjetskom prosjeku produktivnosti tog pokazatelja), i
- faktor jednake vrijednosti koji uravnotežuje razliku prosječnoj produktivnosti različitih područja na planetu (prosječna produktivnost jednog pokazatelja u odnosu na drugi pokazatelj izraženo u globalnim hektarima).

5. ZAKLJUČAK

Gospodarski pokazatelji nacionalnog gospodarstva Brazila međusobno su povezani i čine splet okolnosti ili predispozicija nacionalnog gospodarstva za ostvarivanje u prvom redu ekonomskog rasta i razvoja te gospodarskog razvoja.

Brazil ima nacionalno gospodarstvo koje ga gotovo u svemu svrstava kao "naj zemlju" i daje mu značajnu ulogu u poslovanju unutar granica nacionalnog gospodarstva ali i izvan tih granica globalno.

Svojim upravljanjem, strategijom upravljanja i razvojnom politikom postaje svojevrsni standard drugima u načinu gospodarenja čimbenicima i segmentima gospodarskog razvoja.

Analiza gospodarskih pokazatelja uspješnosti Brazila u sustavu gospodarskog razvoja složeni je proces razmatranja međusobne povezanosti čimbenika i segmenata gospodarstva.

Specifičnosti (posebnosti) Brazila su što on ima ogromna resursna bogatstva pa svoj gospodarski razvoj može temeljiti upravo na resursima ukoliko pronade adekvatne gospodarske politike i strategije upravljanja gospodarstvom u cjelini, te sa pojedinim njegovim segmentima.

Globalno gledano bez obzira na sve negativnosti trenutne ekonomske situacije u nacionalnom gospodarstvu Brazila o kojima se govori gledajući kroz analize i gospodarske pokazatelje, tržišno usmjereno poslovanje i kapaciteti nacionalnog gospodarstva puno su više perspektivniji, daleko su veći u regiji i globalno, te pomalo nedostižni.

Orijentacija i usmjeravanje nacionalnog gospodarstva prema potražnji i ostvarivanju prihoda zahtijeva kvalitetnu poslovnu filozofiju vladajuće strukture, kvalitetnu organizaciju poslovnih procesa i put prema realizaciji ciljeva poslovanja.

Donošenje ispravne odluke o koncepciji održivog razvoja nacionalnog gospodarstva Brazila teret je koncepcije sustava upravljanja tim gospodarstvom ali i rezultat dobro organiziranog, povezanog i kontinuiranog rada svih sudionika unutar nacionalnog gospodarstva bez isključenja međunarodne zajednice.

LITERATURA

a) Knjige:

Samuelson, A.P., Nordhaus D.W.: **Ekonomija**, Mate d.o.o., Mate marketing tehnologija, Zagreb, 2010.

Babić, M.: **Makroekonomija**, Mate d.o.o. Zagreb, 1998.

Šimleša, D.: **Ekološki otisak, kako je razvoj zgazio održivost**, Zagreb, 2010.

Bilas, V., Franc, S., Ostojić R.: **Višedimenzionalnost održivog razvoja**, Udžbenik Sveučilišta u Zagrebu, Notitia d.o.o., 2017.

b) Internet izvori:

Životni vijek Brazilaca duži za više od 25 godina, Mondo.Me Prod; <https://mondo.me/Info/Svijet/a127023/životni-vijek-Brazilaca-duži-za-više-od-25-godina> (20.08.2020.)

Brazil profil tržišta google.com;
<https://www.htz.hr/sites/default/files/2016-11/Brazil-profil-trzista.pdf> (20.08.2020.)

Brazil tone u sve dublju recesiju – tportal;
<https://tportal.hr/biznis/članak/brazil-tone-u-sve-dublju-recesiju-20151202> (20.08.2020.)

Privreda Brazila –Wikipedia bs.wikipedia.org;
https://bs.wikipedia.org/wiki/Privreda_Brazila (20.08.2020.)

<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA> (20.08.2020.)

<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/BRA>
sa izvora: Svjetska banka, Ured za popis stanovništva i Statistički ured
Europskih zajednica (20.08.2020.)

Wikipedia-Brazil, Stanovništvo; <https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/>
sa izvora: Svjetska banka i Ured za popis stanovništva (20.08.2020.)

Wikipedia-Brazil, Natalitet; https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil/sa_izvora:_Svjetska_bank_a_i_Ured_za_popis_staovništva (20.08.2020.)

Wikiwand – Privreda Brazila, wikivand.com;
https://www.wikiwand.com/bs/Privreda_Brazila (20.08.2020.)

Exclusive Change – Brazilski real exc.hr;
<https://exc.hr/hr/valute/brazilski-real/>(23.08.2020.)

Brazilska stvarnost: povijest i neobičan dizajn – Valuta – 2020 itement - basicsystem.com;
<https://hr.recrutement-basicsystem.com/3971506-brazilian-reals-history-and-unusual-design> (23.08.2020.)

Pretvarač valuta – coinmill.com; <https://hr.coinmill.com> (23.08.2020.)

Prirodno-geografske odlike Brazila – geografijazasve.me;
<https://geografijazasve.me/2019/02/21/prirodno-geografske-odlike-brazila/> (23.08.2020.)

Hrvatska enciklopedija, Brazil – enciklopedija.hr;
<https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=9346> (23.08.2020.)

Gdje se nalazi Brazil? Gdje je Brazil na svijetu? dpopulationreview.com;
<https://worldpopulationreview.com/country-locations/where-is-brazil> (23.08.2020.)

Savezna Republika Brazil gd.mvep.hr;
<https://gd.mvep.hr/files/gd-prikazi/Brazil.pdf> (23.08.2020)

Wikipedia-Brazil, hr.m.wikipedia.org; <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (23.08.2020.)

Wikipedia-Zastava Brazila, hr.m.wikipedia.org;
https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Zastava_Brazila (23.08.2020)

Wikipedia - Zastava Brazila, hr.m.wikipedia.org;
https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Zastava_Brazila#/media/Datoteka%3Flag_of_Brazil.svg
(23.08.2020.)

Wikipedia-Grb Brazila hr.m.wikipedia.org; https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Brazila
(23.08.2020.)

Wikipedia-Himna Brazila hr.m.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Hino_Nacional_Brasileiro (23.08.2020.)

Wikipedia-Jezici Brazila hr.m.wikipedia.org; https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jezici_Brazila
(23.08.2020.)

Wikipedia – Brazilski real hr.m.wikipedia.org/wiki;
https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazilski_real (23.08.2020.)

Hrvatska enciklopedija – Brazil, Povijest, enciklopedija.hr;
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje5376> (24.08.2020.)

Hrvatska enciklopedija – Brazil, Stanovništvo, enciklopedija.hr
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18181> (24.08.2020.)

Hrvatska enciklopedija – Brazil, Hrvatsko iseljeništvo, enciklopedija.hr;
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18852> (24.08.2020.)

Hrvatska enciklopedija – Brazil, Stanovništvo, enciklopedija.hr;
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje18704> (24.08.2020.)

Hrvatska enciklopedija – Prirodna obilježja, enciklopedija.hr;
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9346#poglavlje17623> (24.08.2020.)

Brazil znanje org.; <https://www.znanje.org/i/i23/03iv01/03iv0124/reljef.htm> (24.08.2020.)

Brazil britannica.com; <http://britannica.com/place/Brazil> (24.08.2020.)

<https://geografijazasve.me/2019/02/21/prirodno-geografske-odlike-brazila> (24.08.2020.)

<http://cirkularnaekonomija.org/sta-je-cirkularna-ekonomija/koncept/> (24.08.2020.)

Wikipedia - Grb Brazila hr.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Brazila#/media/Datoteka:Coat_of_arms_of_Brazil.svg
(24.08.2020.).

Wikipedia - Brazilski real hr.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazilski_real (24.08.2020.)

Wikipedia – Brazil, Geografija en.m.wikipedia.org;
<https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

Wikipedia-Brazil topo-Brazil - hr.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#/media/Datoteka:Brazil_topo.jpg (24.08.2020.)

Wikipedia - Brazil, Administrativna podjela hr.m.wikipedia.org;
https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#Administrativna_podjela (24.08.2020.)

Wikipedia - Brazil, Upravne podjele en.m.wikipedia.org/wiki;
file:///C:/Users/XY/Desktop/Downloads/Brazil_Labelled_Map.svg

https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil#Politi%C4%8Dke_podjele (24.08.2020.)

Wikipedia-Regije Brazila [en.wikipedia.org](https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Brazil);
https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Brazil (24.08.2020.)

Wikipedia - Jair Bolsonaro [hr.m.wikipedia.org/wiki](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jair_Bolsonaro);
https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Jair_Bolsonaro (24.08.2020.)

Wikipedia–Brazil, Politika [hr.wikipedia.org](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil);
<https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

Wikipedia–Brazil, Izvršna vlast [bs.wikipedia.org](https://bs.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zakonodavna_vlast);
https://bs.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zakonodavna_vlast (24.08.2020.)

Wikipedia - Brazil, [en.wikipedia.org](https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil#/media/File:ARCHELLA_E_THERY_Img_05.png);
https://en.wikipedia.org/wiki/Brazil#/media/File:ARCHELLA_E_THERY_Img_05.png
(24.08.2020.)

Wikipedia-Brazil, Stanovništvo [bs.m.wikipedia.org](https://bs.m.wikipedia.org/wiki/Brazil); <https://bs.m.wikipedia.org/wiki/Brazil>
(24.08.2020.)

Wikipedia-Brazil, Administrativna podjela [hr.m.wikipedia.org](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil);
<https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil> (24.08.2020.)

Wikipedija-Brazil, [bs.m.wikipedija.org](https://bs.m.wikipedia.org/wiki/Brazil); <https://bs.m.wikipedia.org/wiki/Brazil>(24.08.2020.)

Wikipedia-Brazil, Zemljopis [hr.m.wikipedia.org](https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil); <https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Brazil>
(24.08.2020.)

Wikipedia – Brazil, Zemljopis, [hr.m.wikipedia.org](https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zemljopis)
<https://hr.wikipedia.org/wiki/Brazil#Zemljopis> (24.08.2020.).

Brazil Real final consumption 1970-2017– [knoema.com](https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion);
<https://knoema.com/atlas/Brazil/topic/Economy/National-Accounts-GDP-Expenditure-at-constant-2010-prices-US-dollars/Real-Final-consumtion> (28.08.2020.)

Earth Summits – Wikipedia [en.wikipedia.org](https://en.wikipedia.org/wiki/Earth_Summits);
https://en.wikipedia.org/wiki/Earth_Summits (28.08.2020)
http://www.korakpokorak.hr/upload/Dijete_vrtic_obitelj/dijete_vrtic_obitelj_74.pdf
(28.08.2020.)

<https://www.ibge.gov.br/en/cities-and-states.html?> (31.08.2020.)
Bolest uzrokovana koronavirusom (Covid 19) [google.com](https://www.google.com/search?q=brazil+koronavirus&oq=brazil+korona&aqs=chrome);
<https://www.google.com/search?q=brazil+koronavirus&oq=brazil+korona&aqs=chrome>
(07.09.2020.).

POPIS TABLICA

Tablica 1.	Osnovni podaci	18
Tablica 2.	Stanovništvo	19
Tablica 3.	Bruto domaći proizvod	26
Tablica 4.	Realni rast bruto domaćeg proizvoda	29
Tablica 5.	Osobna potrošnja	31
Tablica 6.	Državna potrošnja	34
Tablica 7.	Investicije	36
Tablica 8.	Vanjskotrgovinska razmjena	38
Tablica 9.	Izvoz	39
Tablica 10.	Uvoz	41
Tablica 11.	Bruto domaći proizvod po stanovniku	43
Tablica 12.	Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći	45
Tablica 13.	Bruto domaći proizvod po stanovniku prema paritetu kupovne moći	47
Tablica 14.	Inflacija	50
Tablica 15.	Inflacija prosječne potrošačke cijene	52
Tablica 16.	Inflacija krajnje potrošačke cijene	54
Tablica 17.	Nezaposlenost	56

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.	Rasna zastupljenost stanovništva	12
Grafikon 2.	Dobna struktura stanovništva	14
Grafikon 3.	Ukupan broj stanovnika	20
Grafikon 4.	Natalitet	21
Grafikon 5.	Mortalitet	22
Grafikon 6.	Prosječna životna dob stanovnika	23
Grafikon 7.	Bruto domaći proizvod	27
Grafikon 8.	Struktura BDP-a	29
Grafikon 9.	Realni rast BDP-a	30
Grafikon 10.	Osobna potrošnja	32
Grafikon 11.	Državna potrošnja	34
Grafikon 12.	Investicije	36
Grafikon 13.	Vanjskotrgovinska razmjena	38
Grafikon 14.	Izvoz	40
Grafikon 15.	Uvoz	41
Grafikon 16.	Bruto domaći proizvod po stanovniku	43
Grafikon 17.	Bruto domaći proizvod prema paritetu kupovne moći	45
Grafikon 18.	Bruto domaći proizvod po stanovniku prema paritetu kupovne moći	47
Grafikon 19.	Inflacija	50
Grafikon 20.	Inflacija prosječne potrošačke cijene	52
Grafikon 21.	Inflacija krajnje potrošačke cijene	54
Grafikon 22.	Nezaposlenost	57

POPIS KARTI

Karta 1.	Topografska karta Brazila	8
Karta 2.	Upravna i regionalna podjela Brazila	9
Karta 4.	Gustoća naseljenosti Brazila	11
Karta 3.	Ekonomske aktivnosti gospodarstva Brazila	59

POPIS SLIKA

Slika 1.	Zastava Savezne Republike Brazil	3
Slika 2.	Grb Savezne Republike Brazil	4
Slika 3.	Model novčanice Brazila	6
Slika 4.	Začaran krug siromaštva	65
Slika 5.	Održivi razvoj	67
Slika 6.	Vrijednost i dimenzije održivog razvoja	68
Slika 7.	Koncept održivog razvoja	68
Slika 8.	Determinante održivog razvoja	73